

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

Majandusteaduskond

Katrin Peterbert

**NOTEERITUD KOMMERTSPANKADE KASUMI KVALITEEDI
SEOS NAISTE OSAKAALUGA NÕUKOGUS**

Magistritöö

Õppekava TARM, peeriala Ärerahandus

Juhendaja: Laivi Laidroo, PhD

Tallinn 2024

Deklareerin, et olen koostanud lõputöö iseseisvalt ja olen viidanud kõikidele selle koostamisel kasutatud teiste autorite töödele, olulistele seisukohtadele ja andmetele, ning ei ole esitanud sama tööd varasemalt ainepunktide saamiseks.

Töö pikkuseks on 10 024 sõna sissejuhatusest kuni kokkuvõtte lõpuni.

Katrin Peterbert 07. mai 2024

SISUKORD

LÜHIKOKKUVÕTE	5
SISSEJUHATUS	6
1. PANKADE KASUMIJUHTIMINE, KASUMI KVALITEET NING NAISTE ROLL	9
1.1. Pankade kasumijuhtimise mõiste ja selle erinevus kasumi kvaliteedi näitajast	9
1.2. Mitmekesisus, naiste roll ettevõtte nõukogus ning kultuurilised mõjud	12
1.2.1. Naiste roll nõukogus	12
1.2.2. Feminiinsemad vs maskuliinsemad kultuuridimensioonid	14
1.3. Varasemate empiiriliste uurimuste ülevaade	15
1.3.1. Tavaettevõtete uurimuste ülevaade	16
1.3.2. Pankade uurimuste ülevaade	19
2. VALIM JA METOODIKA	23
2.1. Valim ja muutujad	23
2.2. Mudelites kasutatavad muutujad	26
2.3. Kirjeldav statistika	28
2.4. Kasutatav metoodika	30
3. TULEMUSED JA JÄRELDUSED	32
3.1. Kasumi kvaliteedi muutused ja naiste osakaal panga nõukogus	32
3.2. Mudelite testimise tulemused	36
3.2.1. Kõikide pankadega regressioonimudel	36
3.2.2. Aafrika ning Aasia ja Vaikse ookeani regioonide alamvalimiga regressioonimudel	37
3.2.3. Ameerika ja Euroopa regioonide alamvalimiga regressioonimudel	38
3.2.4. Maskuliinsete ja feminiinsete riikide alamvalimite regressioonimudelid	39
3.3. Järeldused ja ettepanekud	40
KOKKUVÕTE	44
SUMMARY	46
KASUTATUD ALLIKATE LOETELU	49
LISAD	57
Lisa 1. Vaatluste arv ja osakaal riikide ning regioonide lõikes	57
Lisa 2. Maskuliinsuse ja feminiinsuse mõõdik regiooniti, riigiti	58
Lisa 2. Maskuliinsuse ja feminiinsuse mõõdik regiooniti, riigiti (järg)	59
Lisa 3. Naissoost nõukogu liikmete arvu ülevaade pankades riigiti	60

Lisa 3. Naissoost nõukogu liikmete arvu ülevaade pankades riigiti (järg).....	61
Lisa 4. Kirjeldava statistika tulemused.....	62
Lisa 4. Kirjeldava statistika tulemused (järg).....	63
Lisa 5. Kasumi kvaliteedi keskmised skoorid riigiti perioodil 2017-2022.....	64
Lisa 5. Kasumi kvaliteedi keskmised skoorid riigiti perioodil 2017-2022 (järg).....	65
Lisa 6. Lihtlitsents	66

LÜHIKOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärk on hinnata aastatel 2017-2022 avalikult noteeritud kommertsbankade kasumi kvaliteedi seost naiste osakaaluga nõukogus. Töö fookuses on naiste esindatus erinevate maailma regioonide pankade nõukogudes ning lisaks nii maskuliinsetes kui ka feminiinsetes riikides.

Töö valimis on 429 pank, 56 riigist, aastatel 2017-2022, mille kohta on andmed võetud Eikon Refinitiv andmebaasist. Uurimuses kasutatakse paneelandmetel baseeruvat regressioonanalüüsi. Sõltuvaks muutujaks on kasumi kvaliteet ning selgitavate muutujatena vaadatakse naiste osakaalu nõukogus ning muid erinevaid panga näitajaid.

Töö tulemused näitavad, et naiste osakaal nõukogus omab positiivset seost kasumi kvaliteediga. See tulemus kinnitab osade eelnevate uuringute tulemust, kuid viitab siiski suhteliselt madalale majanduslikule olulisusele. Siiski on näha, et naiste osakaal on regiooniti erinev ning ajas muutuv ning selle seos kasumi kvaliteediga regiooniti varieerub. Uuritaval perioodil on naiste osakaal nõukogus tõusutrendis.

Võtmesõnad: Kommertsbankade kasumi kvaliteet, Naiste osakaal nõukogus, paneelandmed, feminiinsed vs maskuliinsed regioonid.

SISSEJUHATUS

Kaasaegses ärikeskkonnas on mitmekesisuse ja soolise kaasatuse teemad muutunud järjest olulisemaks kuna organisatsioonide juhtimise mitmekesistamine avardab nende perspektiive ning suunab neid jätkusuutlikule ja vastutustundlikule majandustegevusele. Tööelu soolisele võrdõiguslikkusele pühenduv mittetulundusühing Catalyst (2024), toob esile positiivseid seoseid ettevõtete efektiivsuse ja naiste osakaalu vahel nõukogus ning on teinud uuringuid soolise mitmekesisuse seosest ettevõtete tulemuslikkusele (Catalyst ..., 2024). Samuti näitavad paljude eelnevate teadusuuringute järeldused (Dobija, *et al.*, 2022; Kouaib & Almulhim, 2019; Mather, *et al.*, 2021; Rogish *et al.*, 2022) positiivset seost naiste osakaalu ja ettevõtete tulemuslikkuse vahel.

Ettevõtete tulemuslikkuse indikaatorid on aga sõltuvad sellest kui võrd objektiivselt juhtkond finantsnäitajaid raporteerib. Viimast on võimalik hinnata läbi kasumijuhtimise ja kasumi kvaliteedi hindamise. Kasumijuhtimise all mõeldakse finantsaruannete koostamist raamatupidamise meetodite abil kohandades tulusid, kulusid, reserve ja muid finantsnäitajaid vastavalt juhtkonna soovile ja välisele huvile (Fan *et al.*, 2019; Sun & Rath, 2008). Väiksem kasumijuhtimine viitab kõrgemale raporteeritud kasumi kvaliteedile (Dechow & Dichey, 2002). Kuna naiste lisandumine nõukogudesse muudab juhtimise läbipaistvamaks ning naissoost nõukogu liikmed kalduvad pigem iseseisvusele, mis aitab sõltumatuid otsuseid paremini vastu võtta (Fan *et al.*, 2019), võiks eeldada, et mitmekesisem ning suurema naiste osakaaluga juhtkond on kasumi kvaliteediga positiivselt seotud (Kouaib & Almulhim, 2019; Krishnan & Parsons, 2008; Mather, *et al.*, 2021). Dobija, *et al.* (2022) on välja toonud, et naiste osalus ettevõtete järelevalvekomisjonides ja nõukogudes on seotud kõrgema aruandluse kvaliteediga. Samas Hiina noteeritud ettevõtete baasil ei leitud ettevõtete, millel on naissoost või meessoost tippjuhid, vahel märkimisväärseid kasumi kvaliteedi erinevusi (Ye, *et al.*, 2010). Sellest tulenevalt vajab kasumi kvaliteedi ja naiste osakaalu seos täiendavat uurimist.

Võrreldes teiste ettevõtetega on oluline pöörata eraldi tähelepanu pangandussektorile, sest see pakub erinevaid finantsteenuseid ettevõtetele ja eraisikutele. Ainuüksi Ameerika Ühendriikides moodustasid kommertspangad 2022. aastal majanduse koguvaradest umbes 70%. (Total Assets ...,

2023). Samuti on pankadel oluline roll laenude kättesaadavuse tagajana ning nende tegevusel oluline mõju finantsstabiilsusele (Feldkircher, 2014). Eriti selgelt tõi finantssektori võimaliku probleemikoha välja 2008. aasta finantskriis, mis viis tõdemuseni, et sektori läbipaistvuse suurendamine on oluline. Selle tagajärjel tehti finantsvaldkonna regulatsioonides pärast kriisi mitmeid olulisi muudatusi (Blundell-Wignall & Atkinson, 2010). Regulatsioonid ja muudatused finantssektoris mõjutasid pankade finantsaruandlust, sealhulgas kasumijuhtimist kuna need võimaldavad paremat kontrolli kasumi kvaliteedi üle.

Statista (2023) andmetest selgub, et aastatel 2017–2022 moodustasid naised Ameerika Ühendriikide pangandussektori erinevatel juhtimistasemetel 21%. Globaalsel tasemel moodustasid 2022. aastal finantsteenuste institutsioonides naised nõukogust erinevatel tasemetel 5%-21% (Number of ..., 2023; Advancing ..., 2022). Eelnevad uuringuid on näidanud, et naissoost nõukogu liikmete konservatiivsem riski hindamine on seotud positiivse kasumijuhtimisega turu stressiperioodidel (Palvia, *et al.*, 2014). Naiste järjest suurenev roll kommertsbankade nõukogus on pälvinud olulist tähelepanu (Alharbi, *et al.*, 2002; Saona *et al.*, 2021) ning kuna kommertsbankade kasumi kvaliteedi kontekstis on naiste rolli eelnevalt vähem uuritud, on oluline mõista nende seoseid.

Magistritöö eesmärk on hinnata aastatel 2017-2022 avalikult noteeritud kommertsbankade kasumi kvaliteedi seost naiste osakaaluga nõukogus. Eesmärgi täitmiseks otsitakse vastuseid järgnevale uurimisküsimustele:

1. Kuidas on kasumi kvaliteet muutunud uuritava ajaperioodil erinevate regioonide pankades?
2. Milline on seos kasumi kvaliteedil naiste osakaaluga nõukogus?
3. Millised seosed on kasumi kvaliteedil ja naiste osakaalul nõukogus erinevates regioonides?
4. Millised seosed on kasumi kvaliteedil ja naiste osakaalul nõukogus feminiinsemates ja maskuliinsemates regioonides?

Töös testitakse hüpoteesi:

H1: Naiste osakaal nõukogus on positiivselt seotud kommertsbankade kasumi kvaliteediga.

Valimis on 429 panka, mille kohta on andmed võetud Eikon Refinitiv andmebaasist. Eesmärgi saavutamiseks kasutatakse antud magistritöös tasakaalustamata paneelandmetel baseeruvat

regressioanalüüsi. Mudeleid hinnatakse kogu valimi pealt ja ka eraldi alamvalimites, kus on eristatud regioonid ning maskuliinsete ja feminiinsete regioonide pangad.

Käesolev magistritöö koosneb kolmest peatükist. Esimeses peatükis selgitatakse kasumijuhtimise ja kasumi kvaliteedi mõistete olemust ning erinevust. Lisaks vaadeldakse naiste rolli muutuvast ühiskonnas ning pangandussektori nõukogudes. Uuritakse maskuliinseid ja feminiinseid kultuuridimensioone ning selgitatakse nende olemust. Lisaks tuuakse välja varasemate empiiriliste uurimuste ülevaade, kus on välja toodud nii tavaettevõtted kui ka pangad. Teises peatükis kirjeldatakse töös kasutatavaid andmeid ja metoodikat, vaadeldakse valimit, uurimismeetodit ning kirjeldavat statistikat. Kolmandas peatükis kirjeldatakse täpsemalt uurimistulemusi ning tuuakse välja kõik oluline järelduste tegemiseks.

1. PANKADE KASUMIJUHTIMINE, KASUMI KVALITEET NING NAISTE ROLL

1.1. Pankade kasumijuhtimise mõiste ja selle erinevus kasumi kvaliteedi näitajast

Walker (2013) on defineerinud kasumijuhtimist kui juhtide otsustusvabadust, mida saab kasutada raamatupidamisvalikute, finantsaruandluse ja tegelike majandusotsuste tegemisel, mõjutamaks erinevate kasumimõõdikute esitamist. Samuti selgub Walker'i (2013) uurimusest, et kasumijuhtimine toimub konservatiivse või agressiivse raamatupidamise kaudu, kus mõjutatakse numbrite muutmise teel, eraldiste reaalsel suurust ettevõttes. Pankades viitab kasumijuhtimine strateegilistele ja operatiivsetele meetmetele, mida rakendatakse kasumi maksimeerimiseks ja kontrollimiseks finantsaruannetes läbi nende manipulatsiooni. Selliste tegevuste eesmärk on suurendada panga tulusid, vähendada kulusid ja optimeerida riskijuhtimist, saavutamaks soovitud kasumimarginaale ja finantstulemusi (Healy & Wahlen, 1999). Pankade kasumijuhtimise all võidakse mõelda ka intressimarginaalide korrigeerimist, laenuintresside ja hoiuste intressimäärade optimeerimist, teenustasude muutmist, investeerimistegevuse planeerimist ja kohandamist ning riskijuhtimise strateegiate kohandamist. Sellised meetmed on peamiselt suunatud maksude optimeerimisele ja tulususe suurendamisele, samal ajal kui püütakse kulusid minimeerida. Ehkki mõned neist strateegiatest võivad mõjutada aktsiahinda, on nende põhieesmärk siiski pangandustegevuse tõhususe ja kasumlikkuse suurendamine. (Terry *et al.*, 1992)

Kasumijuhtimist on liigitatud ka erinevateks tüüpideks kuna ettevõtted kasutavad mitmesuguseid strateegiaid ja taktikaid oma finantsnäitajate mõjutamiseks vastavalt konkreetsetele ärieesmärkidele ja -vajadustele. Lisaks võib erinevate tüüpide ja kategooriate kasutamine aidata paremini mõista, millist tüüpi tegevused ja praktikad on levinud, paremini märgatavad või vastuvõetavad. Ronen & Yaari (2008) on jaganud kasumijuhtimise kolmeks põhitüübiks, milleks on valge, hall ja must ning määratlevad nende alusel kasumijuhtimise ulatust. Valge kasumijuhtimine on pigem aus ja läbipaistev lähenemine, kus ettevõtte kasutab aruandlusmeetodeid, mis peegeldavad tegelikku finantsseisu ja tulemusi ning eesmärgiks on

suurendada finantsaruannete usaldusväärust, pakkudes selget ja tõepärast teavet ettevõtte kohta. Halli kasumijuhtimise puhul valitakse sobivad aruandlusmeetodid ja manipuleeritakse raamatupidamisstandarditega, saavutamaks teatud eesmärged, samal ajal moonutades tegelikku finantsolukorda. Must kasumijuhtimine on ebaaus ja ebaseaduslik praktika, kus ettevõtte kasutab pettusi või ebaseaduslikke meetodeid, et moonutada või varjata tegelikku finantsseisu. (Ronen & Yaari, 2008)

Lisaks eelpool mainitule on võimalik eristada kasumijuhtimist, mis on tekkepõhine ning on seotud mittekontrollitavate ning kontrollitavate eraldiste, viitvõlgade ja -laekumistega (*non-discretionary accruals, normal accruals, discretionary accruals, abnormal accruals*) ja reaalse tegevusega manipuleeriv ehk vajalike tulusid tõstev, kasumijuhtimine (Healy 1985; Graham *et al.*, 2005; Walker, 2013). Tekkepõhine kasumijuhtimine on finantsaruannete manipuleerimise meetod, mis keskendub ettevõtte tulu ja kulude kajastamisele teatud ajaperioodil, mitte sellele, millal raha tegelikult liigub. See hõlmab mitmeid erinevaid komponente. Esiteks võib välja tuua mittekontrollitavad eraldised (*non-discretionary accruals*), mis on raamatupidamislikud kanded, mis põhinevad ettevõtte tegevusel ja mida ei saa juhtimise poolt manipuleerida. Näiteks hõlmavad need standardseid kulusid nagu rent, töötasud jne. Teiseks kontrollitavad eraldised (*normal accruals*), mis on ka raamatupidamislikud kanded, mis tulenevad ettevõtte tegevusest, kuid neid saab teatud määral juhtida. Näiteks võivad need hõlmata ettevõtte otsustatud investeringuid või kulude edasilükkamist. Kolmandaks võib tuua viitvõlga ja -laekumised (*discretionary accruals*), milleks on raamatupidamislikud kanded, mida juhtkond saab teadlikult manipuleerida, et muuta ettevõtte kasumlikkust teatud perioodil. See võib sisaldada näiteks tulu kajastamise ajastamist või kulude katmise viisi muutmist. Neljandaks on ebanormaalsed eraldised (*abnormal accruals*), mis erinevad ootustest või normist ning võivad viidata võimalikule kasumijuhtimisele või muudele ebatavalistele tegevustele ettevõttes. (Sun & Rath, 2008)

Kasumijuhtimine võib olla kas reaalseid tehinguid manipuleeriv kasumijuhtimine või mitte (Sun & Rath, 2008; Zeng, 2012). Manipuleeriv kasumijuhtimine hõlmab tegelike äritegevuste muutmist, et olenevalt olukorrast, kas suurendada või vähendada ettevõtte tulusid või kulusid, näiteks müügimahtude kunstlikku suurendamist või kulude kärpimist. Seevastu mitte manipuleeriv kasumijuhtimine keskendub pigem finantsaruannete koostamisele ja aruandlusele ning võib sisaldada eelmainitud erinevaid tekkepõhiseid meetodeid. Need meetodid on olulised, kuna need võivad mõjutada investorite, võlausaldajate ja teiste huvigruppide arusaama ettevõtte finantsolukorrast ning tulevikupotentsiaalid. Samuti võivad need mõjutada ettevõtte juhtkonna

tasustamist ja muid äriotsuseid, mille tõttu on oluline, et juhtimine oleks läbipaistev, finantsaruanded ausad, täpsed ja usaldusväärsed.

Pärast finantskriisi 2008. aastal võeti pankade tegevuse läbipaistvuse parandamiseks vastu mitmeid pangandussektorit oluliselt mõjutanud regulatiivseid meetmeid, mis olid suunatud vähendama maksejõetust, kasumijuhtimist ning suurendama pankade jätkusuutlikku toimimist (Blundell-Wignall & Atkinson, 2010). Levine (2004) kohaselt vähendab läbipaistvuse parandamine riske ning võimaldab olukorrast paremat ülevaadet saada. Seega võib eeldada, et pärast 2008. aasta finantskriisi on pankades kasumi kvaliteet paranenud, arvestades suuremat tähelepanu, mida on pööratud kasumi kvaliteedi jälgimisele ja pangandussektori reguleerituse suurendamisele, nagu on näidatud Berger *et al.*, (2008) läbi viidud uurimuses.

Kasumi kvaliteedi hindamiseks on mitmeid mõõdikuid ja meetodeid, mis aitavad hinnata panga teenitud kasumi jätkusuutlikkust ja kvaliteeti. Olulised on ka kasumi kvaliteedi suhtarvud, mis võivad sisaldada tulude ja kulude suhet, omakapitali ja võla suhet ning kasumi kvaliteedi näitajaid, nagu varade kvaliteedi suhtarvud. Ühed olulised kasumi kvaliteedi ja kasumijuhtimise näitajad on erinevad eraldised, viitvõlad ja -laekumised (... *accruals*), millega on võimalik aruandeid olulisel määral mõjutada. Lisaks saab kasumi kvaliteeti hinnata ka kasumiaruande analüüsi abil, mis keskendub kasumiaruande üksikasjalikule uurimisele ja erinevate tulude ning kulude komponentide analüüsimisele, et avastada võimalikke raamatupidamispraktikaid, mis võivad mõjutada kasumi kvaliteeti (Dechow *et al.*, 2010; Ashbaugh-Skaife *et al.*, 2006; Cohen *et al.*, 2008).

Käesolevas uurimuses kasutatakse Eikon Refinitiv'st pärinevat StarMine'i kasumi kvaliteedi mudelil baseeruvat protsentuaalset näitajat, mis mõõdab kasumi jätkusuutlikkust nelja komponendi kaudu. Nendeks komponentideks on eraldised, rahavoog, operatiivne efektiivsus ja ettevõtte poolt tehtavad väljajätmised/ ettevõtte erandite kasutamine (kasutusel pigem Põhja-Ameerikas). (Eikon Refinitiv..., 26.01.2024)

Peamine erinevus kasumi kvaliteedi ja kasumijuhtimise vahel seisneb selles, et pankade kasumijuhtimine on pigem aktiivne protsess, kus pank rakendab meetmeid kasumi suurendamiseks ja riskide vähendamiseks, samas kui kasumi kvaliteedi näitajad on pigem passiivsed mõõdikud, mis hindavad juba teenitud kasumi kvaliteeti ja jätkusuutlikkust (Nissim, 2021). Väiksem kasumijuhtimine ja kõrgem kasumi kvaliteet omakorda aitavad pankadel

saavutada stabiilset ja jätkusuutlikku finantstulemust ning säilitada klientide ja investorite usaldust. Käesolevas töös keskendustakse kasumi kvaliteedi näitajale.

1.2. Mitmekesisus, naiste roll ettevõtte nõukogus ning kultuurilised mõjud

Mitmekesisus on mitmetahuline mõiste, mida on teadlased (Cummings, Zhou & Oldham, 1993; Jackson, 1992; Jackson, May & Whitney, 1995; Maznevski, 1994; Tsui, Egan & O'Reilly, 1992) erinevalt määratlenud, võttes arvesse selgelt nähtavaid ning ka varjatumaid erinevusi. Selgelt nähtavad erinevusteks võivad olla rass, etniline päritolu, vanus ja sugu, varjatumad erinevused võivad olla haridus, tehnilised võimed, funktsionaalne taust, staaž organisatsioonis, sotsiaalmajanduslik taust, isiksuseomadused või väärtused (Cummings *et al.*, 1993; Jackson *et al.*, 1995; Tsui *et al.*, 1992).

Käesolev uurimus keskendub eelkõige selgelt nähtavale mitmekesisusele, keskendudes soole. Naise ja mehe roll ühiskonnas on olnud läbi aja muutuv. Cummings'i (1993) uuringust ilmneb, et kuna naistöötajad pole olnud piisavalt pühendunud tööle ning puuduvad sagedamini ja vahetavad töökohti, võib see olla suurema meeste osakaalu põhjuseks juhtivatel ametikohtadel. Lisaks on uurimused (Ely, 1994; Kanter, 1977) välja toonud, et samal ametipositsioonil erinevast soost inimesed suhtuvad töösse pigem mitte nii võrdselt. Vähemuses olev sugupool pühendub ettevõttele vähem ning seetõttu ei ole ka piisavalt usaldusväärne või produktiivne (Tsui *et al.*, 1992). Sackett *et al.* (1991) tuvastasid, et kui naiste osakaal grupis oli alla 20%, said nad madalamad töösoorituse hinnangud võrreldes meestega, ent kui nende osakaal ületas 50%, hinnati nende tööd kõrgemalt kui meeste oma. Samas ei täheldatud ühtegi sarnast mõju meeste töösoorituse hindamisel vastavalt nende esindatusele grupis.

1.2.1. Naiste roll nõukogus

Van der Walt & Ingley (2003) toovad välja, et naiste esindatus nõukogus on oluline mitmekesisuse aspekt, mis võib parandada ettevõtte juhtimise taset. Brown *et al.*, (2002) rõhutavad samuti naiste olulisust nõukogus ning selle mõju ettevõtte juhtimisele ja sidusrühmade suhetele. Lückerath-Rovers (2013) uurimusest selgub, et naiste esindatus nõukogus võib olla ettevõttele kasulik, aidades kaasa paremale sidusrühmade tunnustamisele, maine paranemisele ning võimalik, et ka parematele tulemustele. Samal ajal võib naiste esindatus nõukogudes kaasa tuua teatud väljakutseid, näiteks konflikte ja viivitusi otsuste tegemisel, mis võivad tuleneda erinevate

vaatenurkade kokkupõrkest. Seega on naiste osalusel nõukogus oluline mõju ettevõtte juhtimisele ja tulemuslikkusele ning see on seotud mitmete aspektidega ärimaailmas.

Mateos de Cabo *et al.* (2011) uurimuses tõdeti, et naiste osakaal pankade nõukogudes varieerub piirkonniti ning naissoost juhtide olemasolu võib parandada panga juhtimise taset. Finantskriisi järgsetes tingimustes on pangandussektori juhtimise paremaks mõistmiseks oluline arvestada nõukogu mitmekesisusega, millel on tõestatud eelised nii tõhususe kui ka parema jälgimise osas. Maier (2005) uuring toob välja, et naissoost nõukogu liikmete kaasamine võib parandada ettevõtte juhtimise taset, kuid 2006. aastal moodustasid naised vaid 7% Euroopa pankade nõukogu liikmetest. Tuvastatakse kolm organisatsioonilist tunnust, mis mängivad olulist rolli naiste esindatuse määramisel Euroopa pankade nõukogudes. Esiteks leiti, et naiste osakaal on suurem pankade nõukogudes, mis on madalama riski ja vähese võimendusega (Hermalin & Weisbach, 2003; Adams & Mehran, 2008). Teiseks näidatakse, et naiste esindatus on suurem pankade nõukogudes, kus on suurem kasvusuund (Mateos de Cabo *et al.*, 2011). Kolmandaks, naised on vähem esindatud väikestes ja homogeensetes nõukogudes (Brammer *et al.*, 2007; Conyon & Mallin, 1997; Holton, 1995). Need tulemused näitavad, et naissoost juhtide olemasolu võib parandada panga juhtimist, kuid organisatsioonilised omadused võivad mängida olulist rolli nende esindatuse määramisel.

Arvestades 2008. aasta majanduskriisi, on huvi ettevõtluses, juhatuse soolise mitmekesisuse suurendamise vastu kasvanud. Mitmed Euroopa riigid on rakendanud miinimumsookvootide süsteemi, mis reguleerib naiste esindatust juhatustes börsil noteeritud ettevõtetes. Sookvootide määrad võivad ajas muutuda kuna sooline võrdõiguslikkus on järjest aktuaalsem ning mõjutab ettevõtetele seatud regulatsioonide muutusi. Arndt & Wrohlich, (2019) on välja toonud uued protsentuaalsed sookvootide määrad ning nende muutumine ajas on võrdsuse kasvades tõenäoline. Nadeem *et al.* (2017) uurimusest selgus, et globaalselt on naiste esindatus kõrgematel juhtivatel ametikohtadel endiselt suhteliselt madal.

Näidetena võiks välja tuua Norra, kes kehtestas riikidest esimesena avalikele erasektori ettevõtetele 2008. aastaks vähemalt 40% naiste osakaaluga soolise kvoodi (Hoel, 2008; Tapver *et al.*, 2020). Lisaks Norrale kehtestasid ka Hispaania ja Prantsusmaa suurtele börsil noteeritud ettevõtetele nõude saavutada 2015. ja 2017. aastaks vastavalt 40% naiste esindatust nõukogus. Itaalia parlament võttis vastu seaduse, mis kehtestas 2015. aastaks 30% sookvoodi börsil noteeritud ja riigile kuuluvatele ettevõtetele. 2016. aasta jaanuariks pidid ka Madalmaade

suurimad avalikud ettevõtted saavutama soo mitmekesisuse esindatuses 30%. Belgia on kehtestanud seaduse, mis nõuab riigi juhatustes ja börsil noteeritud ettevõtete koosseisus kolmandiku esindatust mõlema soo poolt. Lisaks on mitmed teised Euroopa Liidu liikmesriigid, nagu Suurbritannia, Soome ja Rootsi, võtnud kasutusele vabatahtlikud standardid soolise tasakaalu edendamiseks ettevõtete nõukogudes. (Mateos de Cabo *et al.*, 2011; Visser, 2011; Tapver *et al.*, 2020)

Sidusgruppide teooria vaatepunktist on naiste kaasamine nõukogudesse oluline kuna mitmekesisus suurendab ettevõtte fookust erinevate sidusrühmade huvide vahel. Naised toovad endaga kaasa mitmekesisuse, mis võimaldab nõukogul arvestada laiemalt erinevate huvigruppide vajadustega, sealhulgas naiste, töötajate, klientide ja kogukondade omadega. (Freeman, 1984) Naiste kaasamine nõukogudesse on oluline mitmel põhjusel. Nõukogu erineva taustaga inimeste koosseis tasakaalustab ja võimaldab kollektiivselt rohkem läbimõeldud otsuseid teha. Tänu sellele aitab kaasa ettevõtte tegevuse läbipaistvusele ja eetilisele ning suurendab ettevõtte üldist usaldusväärust nii aktsionäride kui ka teiste sidusrühmade silmis (O'Dwyer, 2002). Sageli mõistavad naised turgu meestest paremini kuna toovad endaga kaasa rolle väljastpoolt tööelu, mis aitab mõjutada ka otsuste kvaliteeti. Naised soodustavad ühtsema kogukonna loomist ettevõtte ümber, mis omakorda võib positiivselt mõjutada ettevõtte kasumlikkust ja otsuste läbipaistvust. Naissoost nõukogu liikmete osalus aitab laiendada teiste liikmete arusaamist ärikeskkonnast. Lisaks on täheldatud, et naissoost liikmete kohalolek võib positiivselt motiveerida ja arendada nooremate naiste karjääri (Carter *et al.*, 2003). Eelpool mainitud asjaolud viitavad sellele, et naiste osalus nõukogudes võib mõjutada ettevõtte kasumlikkust ning selle kvaliteeti nii otse kui ka kaudselt. Sidusgruppide teooria kohaselt aitab naiste kaasamine nõukogudes suurendada ettevõtte sidusrühmadega arvestamist, millel võib olla positiivne mõju ettevõtte jätkusuutlikkusele ja pikaajalisele edukusele (Jensen & Meckling, 1976; Freeman, 1984; O'Dwyer, 2002). (Betz *et al.*, 1989; Lin *et al.*, 2018; Smith *et al.*, 2006)

Pankade puhul võib eeldada, et kehtivad samad põhimõtted, mistõttu testitakse töös hüpoteesi:

H1: Naiste osakaal nõukogus on positiivselt seotud kommertspankade kasumi kvaliteediga.

1.2.2. Feminiinsemad vs maskuliinsemad kultuuridimensioonid

Kultuuri tasandil vaadatakse soolisi küsimusi läbi feminiinsuse ja maskuliinsuse, mis viitavad kultuuride erinevatele omadustele ja väärtustele, mis võivad olla seotud sooliste stereotüüpidele omistatud omadustega. Feminiinsemad kultuurid on sageli seotud hoolivuse, koostöövalmiduse ja

empaatiaga, samas kui maskuliinsemad kultuurid rõhutavad ambitsiooni, saavutuslikkust ja konkurentsivõimet. Need kultuuridimensioonid mõjutavad organisatsioonide struktuuri, juhtimisstiili, töötajate käitumist ja motivatsiooni ning võivad avaldada mõju ka organisatsioonide tulemuslikkusele ja jätkusuutlikkusele. (Burton, 1998; Hofstede, 2001)

Hofstede loodud mõõdikud pakuvad võimalust võrrelda erinevate riikide kultuuridimensioone, sealhulgas feminiinsust ja maskuliinsust. Feminiinsemate ja maskuliinsemate kultuuride võrdlemine annab võimaluse näha, kuidas eri riikide väärtused ja käitumisnormid erinevad sooliste stereotüüpide suhtes. Näiteks võib leida, et mõnedes riikides on rohkem rõhku hoolivusel, koostööl ja elukvaliteedil (feminiinsed omadused), samas kui teistes riikides võib olla suurem rõhk saavutuse vajadusel, ambitsioonil ja konkurentsivõimel (maskuliinsed omadused). Hofstede veebilehel olevate mõõdikute tulemid võimaldavad riikide erinevusi kvantitatiivselt mõõta ja võrrelda nende kultuurilisi eripärasid, sealhulgas feminiinsuse ja maskuliinsuse taset. Hofstede mõõdikute abil on võimalik võrrelda kuidas erinevad riigid paigutuvad nendel kultuuridimensioonidel ning millised on nende ühiskondlike väärtuste erinevused ja sarnasused. (Burton, 1998)

Eelnevad uuringud (Garcia-Meca *et al.*, 2018; Tapver *et al.*, 2020) näitavad, et riigi maskuliinsus või feminiinsus võib mõjutada nõukogus olevate naiste osakaalu mõju tugevust ettevõtte tegevusele. Seega on sooliste tegurite mõjude uurimisel oluline arvestada ka laiemal kultuurilise kontekstiga. Carter *et al.* (2003) uurimuses toodi esile mitmeid mitmekesisuse eeliseid nõukogu koosseisus, sealhulgas paremad otsused, suurem innovatsioon ning ettevõtte maine paranemine. Nende uurimuses kasutati ettevõtte väärtuse hindamisel Tobini Q meetodit, mis näitas, et nõukogu liikmete valikupiirangud võivad negatiivselt mõjutada valitud kandidaatide kvaliteeti. Rõhutades vajadust kaasata nii mehi kui naisi, et tagada nõukogu mitmekesisus ja sellest tulenevad eelised.

1.3. Varasemate empiiriliste uurimuste ülevaade

Käesolevas töös keskendutakse varasematele empiirilistele uurimustele, mis käsitlevad kasumi kvaliteeti ning naiste osakaalu nõukogudes. Kasumi kvaliteedi paremaks mõistmiseks kaasatakse ka kasumijuhtimise uurimusi kuna selle abil on võimalik sobivamaid muutujaid leida. Kasumi kvaliteedi ja soolise mitmekesisuse seoseid pankade juhtimise ja kasumlikkusega on viimasel ajal laialdaselt uuritud (Fan *et al.*, 2019; Garcia-Meca *et al.*, 2018; Mateos de Cabo *et al.*, 2011; Tapver

et al., 2020; Visser, 2011). Kasumi kvaliteediga on seotud erinevad muutujad, millest antud uurimuse kontekstis tuuakse sõltuva muutujana välja, lisaks kasumi kvaliteedile endale, erinevad eraldised (*loan loss provision, accruals*) ja varade tootluse näitaja ROA ning selgitava muutujana, varade kogumaht, nõukogu suurus ning nõukogu mitmekesisus.

Eraldised viitavad raamatupidamislikele kohustustele, mis ei pruugi kohe rahavoogudes kajastuda ning võivad mõjutada kasumi kvaliteeti. ROA näitab, kui efektiivselt ettevõtte suudab oma varade abil teenida kasumit, mistõttu võib see olla oluline näitaja kasumi kvaliteedi hindamisel (Strøm *et al.*, 2014). Varade kogumaht ja nõukogu suurus ja mitmekesisus võivad samuti olla seotud ettevõtte finantsolukorraga ja seeläbi ka kasumi kvaliteediga. Seega on eelpool mainitud tegurid olulised leidmaks seoseid kasumi kvaliteedi ja naiste osakaalu vahel nõukogus.

Esimeses alapeatükis keskendutakse tavaettevõtete empiiriliste uuringute ülevaatele (tabel 1), vaadeldes ettevõtte kasumijuhtimise mudelites kasutatud muutujaid, kasumi kvaliteedi erinevaid aspekte ja naiste osakaalu nõukogus, uurides nende seoste suunda. Teises alapeatükis uuritakse pankade kasumijuhtimise mudelites kasutatud muutujaid ja kasumi kvaliteediga seotud uurimuste ülevaadet (tabel 2), mis vaatlleb naiste osakaalu pankade nõukogudes.

1.3.1. Tavaettevõtete uurimuste ülevaade

Kuigi kasumi kvaliteet on oluline finantsnäitaja ning hinnatud riskifaktor (Dechow *et al.*, 2010), kaasatakse antud uurimusse lisaks ka kasumijuhtimise allikaid (Ghazali *et al.*, 2015; Gull *et al.*, 2018; Iatridis & Kadorinis, 2009; Lazzem & Jilani, 2008; Orazalin, 2020), et paremini mõista kasumi kvaliteedi taga olevaid tegureid, nagu näiteks erinevad eraldised kuna see aitab mõista nende seost ettevõtte finantsolukorraga (Main *et al.*, 1996). Selle lähenemise puhul võivad sõltuvaks muutujaks olla erinevad tegurid, mis mõjutavad kasumijuhtimist ja selle kvaliteeti nagu näiteks viitvõlad, reserve maht, laenukahjude eraldis, varade tootlus, koguvarade maht (Bigus & Hillebrand, 2017; Saona *et al.*, 2023).

Kuigi varade tootlus (ROA) ei ole otseselt kasumijuhtimise indikaator, on tegemist olulise finantsnäitajaga, mille järsk või ebaharilik muutus võib viidata võimalikele kasumijuhtimisega seotud probleemidele. Näiteks võivad ettevõtted püüda ROA-d agressiivsete raamatupidamislike meetmete abil suurendada (Walker, 2013; Strøm *et al.*, 2014), mis võib viidata kasumijuhtimisele. Seetõttu vaadeldi ka uurimusi (Adams & Ferreira, 2009; Erhardt *et al.*, 2003), kus varade tootlus oli mudeli sõltuvaks muutujaks kuna nendes sisalduvad selgitavad muutujad võimaldavad uurida

ettevõtete kasumi kvaliteedi seost naiste osakaaluga nõukogus, mis on defineeritud vastavalt valitud meetodikale ja kasutatud finantsnäitajatele. Kasumijuhtimise allikate (Lazzem & Jilani, 2008) kaasamine võimaldab mudeli koostamiseks vajalike selgitavate muutujate leidmist lihtsustada.

Tabel 1. Ülevaade eelnevatest tavaettevõtete uurimustest

Autor, aasta	Valim	Periood	Sõltuvad muutujad	Seletavad muutujad	Mõju suund
Adams & Ferreira (2009)	1939 börsi ettevõtet	1996-2003	Tobin's q, ROA jm	nõukogu suurus, sõltumatute nõukogu liikmete osakaal, naiste osakaal nõukogus	positiivne ja negatiivne seos
Bigus & Hillebrand (2017)	546 keskmise suurusega Saksamaa eraettevõtet	2009-2012	kasumi kvaliteet	varade kogumahu logaritmi, vabatahtlikud eraldised, raporteeritud kahjumid (reported losses), kasumlikkus (ROA), likviidsus (CASH) jm	negatiivne seos
Erhardt <i>et al.</i> , (2003)	112 ettevõtet erinevatest sektoritest	1997-1998	ROA, ROI	demograafiline mitmekesus (etniline, sooline), esindatuse hindamine, vähemuste ja naiste osakaal	positiivne seos
Ghazali <i>et al.</i> , (2015)	1166 Malaisia ettevõtet	2010-2012	eraldised (discretionary accruals)	z-Score'ga mõõdetav finantsraskuste tase, vaba rahavoog, võimendus, kasumlikkus, ettevõtte suurus (total assets log), likviidsus	positiivne seos
Gull <i>et al.</i> , (2018)	394 Prantsusmaa ettevõtet	2001-2010	eraldised (current discretionary accruals)	nõukogu suurus, sõltumatute nõukogu liikmete osakaal, naiste arv ja osakaal nõukogus jm	positiivne seos
Iatridis & Kadorinis (2009)	239 Suurbritannia ettevõtet	2007	eraldised (discretionary accruals)	ettevõtte suurus, rahavoog, kasumlikkus, võimendus jm	positiivne ja negatiivne seos
Lazzem & Jilani (2008)	185 Prantsusmaa ettevõtet	2006-2012	eraldiste kogumaht (total accruals)	ROA, ettevõtte suurus, eraldised, varade kogumaht jm	positiivne seos
Orazalin (2020)	71 Kasahstani ettevõtet	2010-2016	eraldised (discretionary accruals)	nõukogu suurus, -iseseisvus, naiste arv ja osakaal nõukogus, sõltumatute liikmete osakaal nõukogus, ROA jm	positiivne seos
Saona <i>et al.</i> , (2023)	105 Hispaania ettevõtet	2013-2018	kasumi kvaliteet (StarMine), Blau mitmekesisuse indeks	naiste osakaal nõukogus, nõukogu tasustamine jm	positiivne seos/ negatiivne seos

Allikas: autori koostatud

Adams & Ferreira (2009) uurisid nõukogus naiste osakaalu seoseid ettevõtte tulemuslikkusega läbi finantsnäitajate, käsitledes küsimust, kas suurem naiste osakaal juhtimistasandil on seotud paremate finantsnäitajatega, nagu kasumlikkus, varade tootlikkus või aktsiahinna kasv. Uurimusest selgub, et naiste osakaalul nõukogus on positiivne seos tänu mitmekesisusele, kuid lõppkokkuvõttes on seos siiski negatiivne kuna naiste suurem osakaal nõukogus, vähendab ettevõtte väärtust. Kuigi sageli arvatakse, et naiste suurem esindatus võib parandada ettevõtte tulemuslikkust, näitavad tulemused, et see seos võib olla keerulisem ja sõltub ettevõtte valitsemise tugevusest. Kuigi otsest seost kasumi kvaliteediga ei uuritud, kasutati mudelis antud töö jaoks olulisi selgitavaid muutujaid, mida saab kasutada seoste leidmiseks.

Erhardt *et al.* (2003) on keskendunud ettevõtte tulemuslikkuse seostele naiste osakaaluga nõukogus. Ehkki otsest seost naiste osakaalu ja kasumi kvaliteedi vahel pole välja toodud, pakuvad uurimistulemused teoreetilisi aluseid ja mehhanisme, mis toetavad ideed, et juhatuse mitmekesisus, sealhulgas naiste esindatus nõukogus, võib olla seotud ettevõtte tulemuslikkuse ja kasumi kvaliteediga ning võib olla seotud ettevõtte läbipaistvuse, riskidesse suhtumise, finantsilise tulemuslikkusega ja samal ajal mõjutada ettevõtte üldist edu. Erhardt *et al.* (2003) uurimuse põhjal on ettevõtte tulemuslikkusel naiste osakaaluga positiivne seos.

Bigus & Hillebrand (2017) ja Iatridis & Kadorinis (2009) uurisid ettevõtete kasumi kvaliteeti läbi eraldiste. Bigus & Hillebrandi (2017) uurisid ettevõtete suhteid pankadega ehk kuidas kasutati võimendust ning kuidas see mõjutab kasumi ja muude finantsnäitajate raporteerimise kvaliteeti. Eraettevõtted, kellel on väiksem panga võimendus, näitavad madalama kvaliteediga raporteid. See tähendab, et nende finantsaruanded on tõenäolisemalt hilinevad, lühemad ning sisaldavad suuremaid absoluutseid vabatahtlikke eraldisi. Selles kontekstis on seos kasumi kvaliteediga negatiivne, kuna väiksem arv panga suhteid on seotud madalama kasumiga seotud finantsaruandluse kvaliteediga.

Iatridis & Kadorinis (2009), Ghazali *et al.* (2015), Gull *et al.* (2018) ja Orazalin (2020) uurimustes oli kasumijuhtimise tuvastamiseks sõltuvaks muutujaks kontrollitavad viitvõlad, eraldised (discretionary accrual) ning selgitavateks sarnased nõukogu karakteristikud. Tulemustest selgus, et naiste osakaalul nõukogus on positiivne seos ettevõtte kasumiga seotud finantsnäitajate kvaliteetse esitamisega ning finantstulemustega. Juhatuse soolise mitmekesisuse suurendamine on seotud kasumijuhtimise tahtliku piiramisega, mis viitab sellele, et rohkemate naiste kaasamine

juhatusse võib aidata vähendada kasumi juhtimise tavasid. Suurema nõukoguga ettevõtted tegelevad vähem kasumijuhtimisega (Abeldelsalam *et al.*, 2020).

Saona *et al.* (2023) uurimus rõhutab kasumi kvaliteedi seoseid nõukogu soolise mitmekesisuse ja tasustamisega. Järeldati, et tasakaalustatud soolise mitmekesisusega nõukogud olid seotud läbipaistvamate finantsaruannete ja informatiivsemate kasumitega, kuid liigne tasustamine võis viia finantsaruandluse manipuleerimiseni, vähendades seeläbi kasumi kvaliteeti. Sõltuva muutujana kasutati StarMine kasumi kvaliteedi indikaatorit, mida kasutatakse sõltuva muutujana ka käesolevas uurimuses. Tulemused näitasid, et tasu ja kasumi kvaliteedi vahel on seos kahesuunaline, olenevalt muutujast. Esialgu võib tasu suurenemine mõjuda positiivselt, kuid teatud piirini jõudes hakkab selle mõju vähenema ja võib muutuda negatiivseks.

1.3.2. Pankade uurimuste ülevaade

Pankade näitel, on varasemad uurimused (Fan *et al.*, 2019; Garcia-Meca *et al.*, 2015; Garcia-Sanchez *et al.*, 2016; Kanagaretnam, *et al.*, 2011; Saona *et al.*, 2023; Tapver *et al.*, 2020) vaadelnud naiste osakaalu nõukogus ja selle seoseid kasumijuhtimise ja -kvaliteediga. Lisaks eelnevale vaadeldakse käesoleva lõputöö raames ka teisi kasumijuhtimise uurimusi (Ahmed *et al.*, 1999; Fan *et al.*, 2019), et täiendavalt leida veel sobivaid selgitavaid muutujaid, mille kaudu oleks võimalik leida seoseid panganduse kasumi kvaliteediga.

Tabel 2. Ülevaade eelnevatest pankade uurimustest

Autor, aasta	Valim	Periood	Sõltuvad muutujad	Seletavad muutujad	Mõju suund
Abdelsalam, <i>et al.</i> (2020)	39 riigi, 1283 börsil noteeritud pank	2002–2018	kasumi kvaliteet	riigi religioossus, inst. investorite aktsiate protsent, riiklike investorite aktsiate protsent, ettevõtte muutujad	positiivne seos
Ahmed <i>et al.</i> (1999)	113 pank	1986-1995	laenukahjumi eraldis	ROA, laenude maht, koguvarade maht jm	positiivne seos
Fan <i>et al.</i> (2019)	91 pank	2000-2014	kontrollitav (discretionary) laenukahjumi eraldis	naiste osakaal nõukogus, ettevõtte suurus (koguvarade logaritm), nõukogu karakteristikud, naiste arv nõukogus	positiivne ja negatiivne seos
Garcia-Meca <i>et al.</i> (2015)	877 pank	2004-2010	panga tulemuslikkus (ROA), Tobin's Q	naiste osakaal nõukogus, panga suurus, nõukogu suurus, perioodilised muutujad, sõltumatute liikmete osakaal, laenude maht jm	positiivne seos
García-Sánchez <i>et al.</i> (2016)	9 riigi, 159 pank	2004-2010	netokasum (kasumi kvaliteet ajas), laenukahjumi eraldis jm	sektori suurus, naiste osakaal nõukogus, nõukogu suurus, panga suurus, laenud jm	positiivne seos
Kanagaretnam, <i>et al.</i> (2011)	39 riigi, 111-2558 pank (olenevalt aastast)	1993-2006, 2007-2008	kasumi kvaliteet	Hofstede (2001) -, riigipõhised institutsionaalsed ja panga mõõdikud	positiivne/negatiivne seos
Shen & Chih (2005)	48 riigi, 47154 pank	1993-1999	keskmine arvatud kasumijuhtimise näitaja	SKP, keskmine kasum, standardhälve, koguvarade maht	positiivne/negatiivne seos

Allikas: autori koostatud

Abdelsalam *et al.* (2020) uurimuses kasutati StarMine andmebaasi pankade kasumi kvaliteedi hindamiseks. Selleks kasutati StarMine'i kasumi kvaliteedi skoori, mis pakub kvantitatiivset hinnangut ettevõtte kasumi usaldusväärsusele ja püsivusele. Uurimuses keskenduti religioossuse mõjule pankade kasumi kvaliteedile ning leiti, et religioossusel on oluline ja positiivne mõju pankade kasumi kvaliteedile. Lisaks näitasid tulemused, et religioossuse mõju on eriti tugev riikides, kus religioon on oluline osa rahvuslikust identiteedist, ning riikides, kus õiguskaitse on

nõrk. Uuringu tulemused toetavad ideed, et religioossus võib piirata ebaeetilisi tegevusi, mis omakorda võib vähendada pankade riski ja tagada nende tulemuslikkuse.

Garcia-Meca *et al.* (2015) uurimuse järelduste kohaselt on nii soolisel kui ka rahvuslikul mitmekesisusel pangandusametuste juhatustes seos nende tulemustega. Välismaalaste juuresolekul on pankade tulemused negatiivselt mõjutatud, kuna nende erinev taust ja võrgustik võivad suurendada riske ja aeglustada otsustusprotsessi. Ka Garcia-Sanchez *et al.* (2016) uurimusest selgub, et sooline mitmekesisus parandab pankade juhtimist ja seega nende kasumlikkust. Mis viitab sellele, et naiste osalus nõukogudes ei ole lihtsalt traditsiooniliste nõukogu liikmete asendamine, vaid toob kaasa positiivseid, unikaalseid omadusi ja lisaväärtust pangandussektorile.

Kanagaretnam *et al.* (2011) uurimuses analüüsitakse erinevate mõõdikute seost pankade kasumi kvaliteediga. Seose leidmiseks luuakse mudeleid, mille tulemuseks on Hofstede (2001) mõõdikute mõju kasumi kvaliteedile. Leitakse, et pankadel on suurema tõenäosusega tava juhtida kasumit nii, et see vastaks eelmise aasta kasumile või sellest veidi ületaks seda, kui riigis on individualismi, võimu kauguse ja maskuliinsuse tase on kõrgem. Ebakindluse vältimise mõõdik näitab, et pankadel ei juhi tõenäoliselt kasumit nii, et see vastaks eelmise aasta kasumile või sellest ületaks seda, kui ebakindluse vältimise tase on kõrgem. Kultuuridimensioonide alusel leitakse, et kultuuril on positiivne seos kasumi kvaliteediga.

Fan *et al.* (2019) uurimus keskendus naiste osalusele pankade nõukogus ning selle seoseid panga kasumijuhtimisega. Tulemused näitasid, et naiste arv nõukogudes mõjutab panga kasumijuhtimist mittelineaarselt, muutudes positiivsest negatiivseks kui nõukogus on alla kolme naisliikme. Seda tulemust toetab ka Kanteri (1977) teooria, mis rõhutab vähemusgrupi rolli täielikku avaldumist teatud kriitilise massi saavutamisel. Mitmekesisuse uurimiseks kasutati Blau indeksit. Tulemused jäid ka selle meetodi kasutamisel püsima.

Shen & Chih (2005) Uurimuses leiti, et kasumijuhtimine on seotud nii positiivselt kui ka negatiivselt, kuna sellel on oluline mõju finantsaruannete usaldusväärsusele. Positiivne seos seisneb selles, et kasumijuhtimine võib olla vahend, mille abil parandada finantsnäitajaid, näiteks kui ettevõtte soovib ületada turu ootusi või saavutada parema finantspositsiooni. Samas võib kasumijuhtimine ka negatiivselt mõjutada finantsaruannete usaldusväärsust, kuna see moonutab tegelikku ettevõtte finantsseisundit ja võib viia valede investeerimisotsuste tegemiseni.

Varasemates uurimustes on rõhutatud naiste olulisust pankade nõukogudes. Eriti aga nende positiivset seost madalama kasumijuhtimisega, mis on näidanud, et naiste suurem esindatus on positiivselt seotud madalama panga kasumijuhtimisega kui ka kõrgema kvaliteediga (García-Sánchez *et al.* 2016;). Käesolevas uurimuses vaadeldakse StarMine'i kasumi kvaliteedi indikaatori rolli selles kontekstis, et välja selgitada, kas indikaator toetab juba täheldatud seoseid. Eeldades, et madal kasumijuhtimine viitab kõrgemale kasumi kvaliteedile, uuritakse naiste osakaalu kommertsbankade nõukogude koosseisus ning nende seost kasumi kvaliteediga.

2. VALIM JA METOODIKA

2.1. Valim ja muutujad

Uurimuse läbiviimiseks kasutatakse Eikon Refinitiv andmebaasi. Analüüsis kasutatavate andmete perioodiks on finantsaastad 2017 - 2022. Algse valimi koostamiseks filtreeriti andmebaasist 1543 globaalset avalikult noteeritud kommertsbanka, millest lõpliku valimi (tabel 3) moodustavad 429 kommertsbanka kuna ülejäänud pankade nõukogu liikmete arv oli vähemalt ühel aastal, analüüsitud perioodil, andmebaasis väiksem kui üks. Mis tähendab, et panga nõukogu kohta Eikon Refinitiv andmebaasis vajaminevad andmed puuduvad.

Tabel 3. Valim riikide, vaatluste arvu ja osakaaluga regioonide lõikes

Regioon (ÜRO klassifikaatori alusel)	Riikide arv	Pankade arv	Riikide osakaal	Pankade osakaal
Aafrika	3	6	5,3%	1,4%
Aasia ja Vaikne ookean	22	126	39,3%	29,4%
Ameerika	10	234	17,9%	54,5%
Euroopa	21	63	37,5%	14,7%
Kokku	56	429	100,0%	100,0%

Allikas: Eikon Refinitiv..., (2024); United Nations Geographic Regions..., (2024); autori koostatud

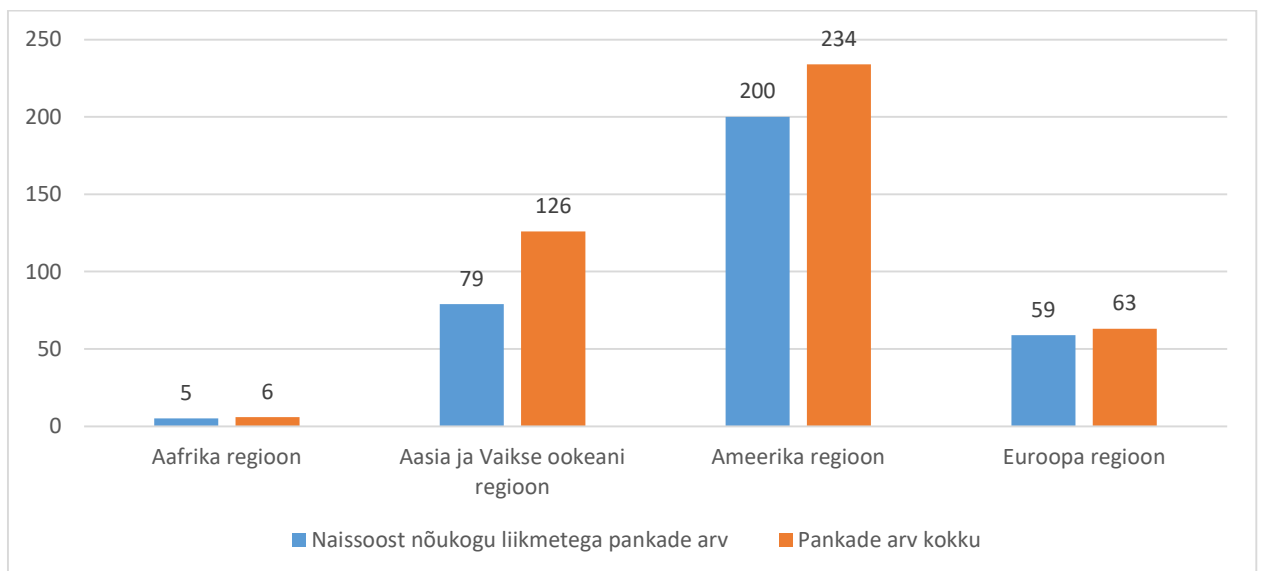
Valimis olevad pangad on jaotatud nelja regiooni, vastavalt Ühendatud Riikide Organisatsiooni (ÜRO) andmebaasile (United Nations..., 2024). Nendeks on Aafrika-, Aasia ja Vaikse ookeani-, Ameerika- ja Euroopa regioon. Tabelist 3 ja jooniselt 1 on näha, et Aafrika regioon on kõige vähem esindatud ja teistest erinev, kus on vaid kolm riiki kokku kuue pangaga. Samas geograafilise määratluse alusel jäi antud töös regioon iseseisvaks kuna pankade asukohta tõttu ei olnud mõistlik antud regiooni mõne suurema regiooniga kokku liita vaid vaadeldakse eraldi üksusena. Vastavalt Eikon Refinitiv..., (2024) andmebaasile asuvad valimis olevad kommertsbankad 56 erinevas riigis (tabel 3).

Varasematest uurimustest selgub, et naiste osakaalu mõõdikuna on kasutatud protsentuaalset osa kogu nõukogu suurusest (Adams & Ferreira, 2009; Erhardt *et al.*, 2003; Smith *et al.*, 2005; Abdelsalam *et al.* 2021; Saona *et al.* 2023) ning fiktiivnäitajat, mis on 1, vähemalt ühe naise

olemasolul nõukogus (De Masi *et al.*, 2020). Samas Kanteri (1977) teooria kohaselt muutub naiste panus nõukogus nähtavaks alles siis, kui neid on seal vähemalt kolm. Võttes aluseks Kanteri (1977) teooria, tehti eraldi filtreering (lisa 3), mille tulemusena selgus, et pankade hulk muutuks liiga kitsaks ning seetõttu antud teooriat käesolevas töös ei kasutata. Kuna parema pildi annab siiski pidevmuutuja, rakendatakse käesolevas töös naiste osakaalu määramiseks Eikon Refinitiv andmebaasi indikaatorit *Female on board*, mis näitab naiste protsentuaalset osakaalu panga nõukogust.

Regulatsioonide tõttu muutub teatud osakaalu suurusel naiste osakaal nõukogus ebaoluliseks. Seetõttu vaadeldakse naiste osakaalu nõukogus detailsemalt, et keskmine osakaal ei ületaks 40% soolist kvooti, kus naiste osakaalul nõukogus ei ole enam olulist mõju. (Hoel, 2008)

Informatiivsel eesmärgil leiti antud töö koostamise käigus, et regiooniti oli pankade nõukogudes naisi kokku 343 kommerts pangas (joonis 1, lisa 1) ning moodustas 80% kogu valimist, mis näitab, et naiste esindatus panganduses on laialt levinud ja ulatub erinevatesse geograafilistesse piirkondadesse.

Joonis 1. Naissoost nõukogu liikmetega pankade arv regiooniti perioodil 2017-2022
Allikas: Eikon Refinitiv..., (2024); autori arvutused

Maskuliinsemate ja feminiinsemate riikide eristamiseks kasutatakse Hofstede mõõdikut - *Motivation towards Achievement and Success*, mis viitab indiviidide või rühmade motiveeritusele

saavutuste ja edu suunas ning soovi püüelda eesmärkide poole, ületada takistusi ja saavutada konkreetseid tulemusi või tunnustust. Mõõdik kirjeldab kultuuride sotsiaalseid dimensioone vastavalt nende kalduvusele maskuliinsetele või feminiinsetele omadustele. Maskuliinsuse ja feminiinsuse mõõde uurib näiteks seda, kuidas ühiskond hindab traditsioonilisi mehelikke ja naiselikke omadusi ning milline on nende omaduste roll sotsiaalsetes rollides ja ootustes. Hofstede poolt loodud motivatsiooni saavutuste ja edu mõõdikul on skaala vahemik 0 kuni 100. Kui väärtused on võrdsed või ületavad 50, siis näitab see, et ühiskonnas on rohkem maskuliinsemaid omadusi, nagu ambitsioonikus, saavutusvajadus ja konkurentsivõime. Kui väärtused jäävad alla 50, siis on pigem esindatud feminiinsemad omadused, nagu hoolivus, koostöövalmidus ja elukvaliteedi hindamine. (Hofstede-insights ..., 22.03.2024)

Maskuliinsust ja feminiinsust on võimalik vaadelda 52 riigis kuna ülejäänud nelja riiki ei ole Hofstede veebilehel (Hofstede-Insights..., 20.03.2024) võimalik tuvastada. Tabelist 4 (lisa 2) selgus, et valimist 31 riiki on maskuliinsed ja 21 on feminiinsed. Antud vaatlusest jäid välja Bahrain, Bermuda, Küpros, Omaan kuna nende kohta Hofstede veebilehel info puudus. Regioonidest kõige maskuliinsemad olid võrdselt 11 riigiga, Aasia ja Vaikse ookeani ning Euroopa regioon, millest kõige maskuliinsema tulemusega riigid (lisa 2) olid Jaapan (95) ja Ungari (88) ning kõige madalama väärtusega ehk kõige feminiinsemad riigid (lisa 2) olid Rootsi (5) ja Norra (8).

Tabel 4. Maskuliinsete ja feminiinsete riikide ning pankade arv regioonide lõikes

Regioon	Maskuliinsed riigid	Pankade arv maskuliinsetes riikides	Feminiinsed riigid	Pankade arv feminiinsetes riikides
Aafrika	3	6	0	0
Aasia ja Vaikne ookean	11	67	9	33
Ameerika	6	222	3	11
Euroopa	11	38	9	24
Kokku	31	355	21	68

Allikas: autori koostatud, lisa 2 toodud andmete alusel

Tabel 5. Osakaalud vastavalt regioonidele aastatel 2017-2022

Regioon	Naiste osakaaluga pankade osakaal kogu pankade arvust (100%)	Pankade osakaal kogu kogu valimist	Regiooni osakaal kogu valimist
Aafrika	83%	1%	5%
Aasia ja Vaikne ookean	63%	29%	39%
Ameerika	85%	55%	18%
Euroopa	94%	15%	38%
Kokku	80%	100%	100%

Allikas: Eikon Refinitiv..., (2024); autori koostatud arvutused, lisa 3 toodud andmete alusel

Tabelist 5 (lisa 1) selgub, et naiste osakaalul pankade nõukogudes on regiooniti nähtavad erinevused. Näiteks Aafrikas on naiste osakaaluga pankade osakaal kogu pankade arvust 83%, samas kui Aasia ja Vaikse ookeani piirkonnas on see 63%. Lisaks on esitatud ka pankade ja regioonide osakaal kogu valimist, mis annab valimi jaotusest regiooniti. Üldkokkuvõttes peegeldab tabeli alumine rida kogu valimi keskmist naiste osakaalu pankade nõukogudes, mis on 80%.

2.2. Mudelites kasutatavad muutujad

Tuginedes Eikon Refinitiv andmebaasile kasutatakse kasumi kvaliteedi määramiseks sõltuva muutujana Starmine'i Kasumi Kvaliteedi indikaatorit - *Earnings quality indicator (EQI)*. Antud indikaator mõõdab kasumi jätkusuutlikkust/kvaliteeti nelja teguri kaudu, milleks on akumulieeritud tulud/reservid ehk *accruals*, rahavoog ehk *cash flow component*, töötõhususe komponent ehk *operating efficiency component* ja välistused ehk *exclusions*, mis kehtib ainult Ameerika Ühendriikide ettevõtetele. Konkreetse skoori arvutamiseks kasutatakse jätkusuutliku kasumit (kontrollitakse regulaarselt andmebaasis päevaselt) ja geograafilist piirkonda (arvestatakse geograafilise piirkonnaga, mitte sektori ega tööstusharuga). (Eikon Refinitiv ..., 2024).

Indikaator näitab varasemate kasumite usaldusväarsuse ja püsivuse taset, skaala vahemikuks on vastavalt mudelile 1-100, millest skoor 1 on madalaim/halvim ning 100 kõrgeim/parim. Seda on uurimustes (Abdelsalam *et al.*, 2020; Saona *et al.*, 2023) ka eelnevalt edukalt kasutatud ning sellest tulenevalt saab öelda, et indikaator on uurimisküsimustes püstitatud seoste leidmiseks sobiv. Indikaatorit kasutati informatiivsel eesmärgil ka da Silva Almeida (2020) magistritöös, kus uuritakse Starmine'i kasumi kvaliteedi mudelit ning selle seost Dechow ja Dichevi mudeliga, mis

põhineb perioodi alguspunkti seosel hetkeperioodi ja käibekapitali reservi ja erinevate perioodide käibe vahenditest saadud rahavoogude vahel, mida on Francis (2005) poolt vastavalt reservi kvaliteedi mõõdikuks kohandatud.

Käesolevas töös kasutatakse järgmisi selgitavaid muutujaid:

- Naiste osakaal nõukogus - *Female on Board* (FOB),
- Nõukogu suurus - *Board size* (BS),
- Varade tootlus – *Return on assets* (ROA),
- Koguarade mahu naturaallõgaritm - *Total Assets ln* (TA).

Naiste osakaal nõukogus on oluline selgitav muutuja kuna selle kaudu on võimalik uurida naiste osalemise mõju panga juhtimisele ja otsustusprotsessidele ning seeläbi analüüsida nende potentsiaalset seost panga kasumi kvaliteediga.

Nõukogu suurus võib mõjutada selle tõhusust ja otsuste kvaliteeti ning seeläbi ka kasumi kvaliteeti. Suurem nõukogu võib pakkuda rohkem erinevaid vaatenurki ja kogemusi, kuid võib samas ka muutuda ebaproportsionaalselt bürookraatlikuks ning seeläbi otsustusprotsessi aeglustada. (Garcia-Meca *et al.*, 2015; García-Sánchez *et al.*, 2016; Orazalin, 2020)

ROA on finantsnäitaja, mis annab aimu ettevõtte tulemuslikkusest ja kasumlikkusest ning on oluline tegur kasumi kvaliteedi mõistmisel ja analüüsimisel. Antud muutuja mõõdab panga võimet teenida kasumit oma varade suhtes ning näitab, kui tõhusalt pank kasutab oma varasid kasumi teenimiseks. Kui ROA on kõrge, näitab see, et pank suudab oma varade abil teenida suuremat kasumit (Kothari *et al.*, 2005). Eelnevalt on ROA-d selgitava muutujana kasutatud Bigus & Hillebrand (2017) ja Orazalin (2020) uurimustes. Käesolevas uuringus kasutatakse ROA-d selgitava muutujana ning uuritakse, kas see on seotud kasumi kvaliteedi muutustega ning kas naiste osakaal mängib selles kontekstis rolli.

Logaritmitud koguarade maht on panga suuruse näitaja, mis on oluline tegur naiste osakaalu ja kasumi kvaliteedi seoste uurimiseks pangandussektoris. Suuremas pangas võib logaritmitud koguarade maht olla suurem, mis võib viidata suuremale ressurside mahule ja laiemale tegevusalale. See omakorda võib mõjutada naiste osakaalu ning kasumi kvaliteeti, kuna suuremate ressursidega pangad võivad omada rohkem võimalusi ja motiveeritust tegeleda strateegiliste

küsimustega, sealhulgas mitmekesisuse ja finantsaruandlusega seotud teemadega. Seega võib logaritmitud koguvarade maht olla oluline muutuja naiste osakaalu ja kasumi kvaliteedi seoste uurimisel pangandussektoris. (Fan *et.al.*, 2019; Bigus & Hillerbrand, 2017)

Mudelit hinnatakse kogu valimi pealt ja ka eraldi alamvalimites, kus on eristatud maskuliinsete ja feminiinsete riikide pangad ning erinevate regioonide pangad.

2.3. Kirjeldav statistika

Töös kasutatava 2574 vaatlusega valimi muutujate kirjeldav statistika on esitatud tabelis 6, kus keskmine pank, arvestades antud tulemusi, omab kasumi kvaliteedi skoori, milleks on 44,79. Nõukogu koosneb ligikaudu 19,83% naistest, kuid muutujal on andmetes suur hajuvus. Nõukogu suurus on umbes 12 (11,69) liiget. Varade tootlus on 1,37%, mis tähendab, et iga investeeritud ühiku kohta teenitakse 1,37% tootlust. Koguvarade mahu naturaallogaritm keskmise on 17, see tähendab, et koguvarade mahul on statistiliselt oluline keskmine väärtus 17. Kuna naturaallogaritm on võetud varade mahust eurodes, siis eksponentfunktsioon võtab logaritmi ja annab tagasi algse väärtuse eurodes, milleks on $e^{17} \approx 24\,154\,952,75$ eurot. Kõige väiksema varieeruvusega on muutuja ROA.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et keskmine pank pakub stabiilset kasumi kvaliteeti, mis võib viidata panga finantsstabiilsusele ja kasumi jätkusuutlikkusele, naiste osalus näitab panga pühendumist mitmekesisusele ja kaasatusele otsustusprotsessides. Keskmise panga nõukogu suurus võib mõjutada otsuste tegemise kiirust ja tõhusust ning samuti nõukogu võimekust jälgida ja juhtida panga tegevust.

Tabel 6. Muutujate kirjeldav statistika

Muutuja	Aritmeetiline keskmine	Mediaan	Standardhälve	Miinum	Maksimum
EQI	44,793	45	23,182	0	100
FOB	19,826	18,182	13,01	0	69,231
BS	11,688	11	3,742	3	119
ROA	1,370	1,3	1,244	-4,7	18,7
TA	17	16,9	2,18	0	22,4

Allikas: Gretl; autori koostatud

Lisas 4 tuuakse välja nelja regiooni, maskuliinsemate ning feminiinsemate riikide kirjeldav statistika. Sealt on näha, et maskuliinsetes riikides on võrreldes feminiinsete riikidega keskmiselt kõrgem kasumi kvaliteet ja nõukogu suurus, kuid madalam naiste osakaal nõukogus, ROA ja koguvarade naturaallogaritmiline väärtus.

Aafrikas on võrreldes teiste regioonidega (lisa 4), keskmine kasumi kvaliteet, nõukogu suurus ja ROA kõige kõrgemad ning samuti on seal kõrgeim naiste osakaal nõukogudes. Euroopas on naiste osakaal nõukogudes samuti kõrgem kui teistes regioonides. Varade kogumahu naturaallogaritmiline väärtus Aasia ja Vaikse ookeani ning Euroopa regioonides võrdselt kõige kõrgem. Standardhälbed näitavad, kui palju andmed hajuvad keskmisest väärtusest. Näiteks Aafrika ning Aasia ja Vaikse ookeani regioonide kõrge kasumi kvaliteedi standardhälve näitab suurt hajuvust kasumi kvaliteedis. Aafrika regioonis on lisaks veel kõrge ROA standardhälve, mis viitab suurele varade tootluse kõikumisele. Ameerika regiooni kõrge nõukogu suuruse standardhälve ja Euroopa regiooni naiste osakaal nõukogudes kõrge standardhälve osutavad samuti andmete suurele hajuvusele.

Multikollineaarsus võib tekitada probleeme statistilistes mudelites, sealhulgas regressioonimudelites, kuna selle avaldumine teeb muutujate mõju eraldi hindamise keerukaks või isegi võimatuks. Lisaks võib see moonutada muutujate hindamist ja põhjustada mudeli ebausaldusväärseid tulemusi või moonutatud tõlgendusi. Seetõttu koostati korrelatsiooni maatriks (tabel 7), millest selgub, et kõrgeim korrelatsioonikordaja kahe muutuja - nõukogu suurus ja koguvarade naturaallogarithm (BS ja TA) vahel on 0,231 ning tegemist on nõrga korrelatsiooniga. Seega võib öelda, et antud andmestikus ei ilmne multikollineaarsust.

Tabel 7. Korrelatsioonimaatriks

	EQI	FOB	BS	ROA	TA
EQI	1				
FOB	-0,032	1			
BS	-0,060*	0,069	1		
ROA	0,229*	-0,069*	-0,106*	1	
TA	-0,097*	0,189*	0,231*	-0,155*	1

Allikas: Eikon Refinitiv..., (2024); autori koostatud

Märkus: * statistiliselt oluline

Analüüsid tabelis 7 olevat korrelatsioonimaatriksit ning võttes arvesse statistilise olulisuse ja kasumi kvaliteedi seosed, selgub, et kasumi kvaliteedi ja naiste osakaalu vaheline korrelatsioonikordaja on -0,032, mis näitab nõrka negatiivset korrelatsiooni ehk kui naiste osakaal

suureneb, siis tõenäoliselt kasumi kvaliteet pisut väheneb ning vastupidi. Samas statistilise olulisuse aspektist ei ole tegemist statistiliselt olulise tulemusega.

Nõukogu suuruse ja kasumi kvaliteedi vaheline korrelatsioonikordaja on -0,060, mis on samuti nõrk negatiivne korrelatsioon ning viitab sellele, et suurema nõukogu suurusega on tõenäoliselt pisut madalam kasumi kvaliteet ja vastupidi. Nõukogu suuruse p väärtus viitab sellele, et kasumi kvaliteedi ja nõukogu suuruse vahelise korrelatsiooni leidmine pole tõenäoliselt juhuslik. Seega on see statistiliselt oluline.

Koguvarade mahu ja kasumi kvaliteedi vaheline korrelatsioonikordaja on -0,097, mis on samuti nõrk negatiivne korrelatsioon. Seega kui koguvarade maht suureneb, siis tõenäoliselt kasumi kvaliteet veidi väheneb ning vastupidi. Koguvarade mahu p-väärtus on samuti väga väike, mis viitab sellele, et kasumi kvaliteedi ja koguvarade mahu vahelise korrelatsiooni leidmine pole juhuslik ja on statistiliselt oluline.

Kasumi kvaliteedil on mõõdukas positiivne korrelatsioon ROA-ga (0,229), mis võib viidata sellele, et nende suuruste vahel on tugevam seos ja ROA suurenemisel võib ka kasumi kvaliteet paraneda. ROA p-väärtus on väga väike, peaaegu null ehk kasumi kvaliteedi ja ROA vahelise korrelatsiooni leidmine pole juhuslik ja on statistiliselt oluline.

2.4. Kasutatav meetodika

Andmete töötlemiseks ja käesoleva töö tulemuste leidmiseks kasutatakse ökonomeetrilist tarkvara Gretl ning programmi Microsoft Excel. Uurimuse läbiviimiseks kasutatakse paneelandmetel põhinevaid regressioonmudeleid.

Mudeleid hinnatakse esmalt kogu valimi ulatuses ning seejärel eraldi alamvalimites, kus pangad on eristatud regioonide, maskuliinsete ja feminiinsete regioonide lõikes. Kasumi kvaliteedi seoste leidmiseks naiste osakaaluga, koostatakse regressioonimudel, mille kuju on järgnev:

$$EQI_{it} = \beta_i + \beta_1 \times FOB_{it-1} + \beta_2 \times BS_{it-1} + \beta_3 \times TA_{it-1} + \beta_4 \times ROA_{it-1} + \varepsilon_{it}$$

, kus

EQI_{it} on sõltuv muutuja, mis näitab panga i kasumi kvaliteedi indikaatorit aastal t
 FOB_{it-1} on selgitav muutuja, mis näitab naiste osakaalu panga i nõukogus aastal $t-1$
 BS_{it-1} on selgitav muutuja, mis näitab panga i nõukogu suurust aastal $t-1$
 TA_{it-1} on selgitav muutuja, mis näitab panga i naturaallõigat panga koguvaradest aastal $t-1$.
 ROA_{it-1} on selgitav muutuja, mis näitab varade tootlust
 $\beta_i, \beta_1, \beta_2, \beta_3$ ja β_4 on mudeli regressioonikordajad, mis mõõdavad selgitavate seost sõltuva muutujaga.
 ε_{it} on vealiige

Kui β_1 on positiivne ja statistiliselt oluline, siis viitaks see sellele, et kõrgem naiste esindatus nõukogus on seotud kõrgema kasumi kvaliteediga.

Kuna uurimuses kasutatakse paneelidandmeid, siis tuleb valida, kas kasutada fikseeritud või juhuslike efektidega mudeleid. Selle otsuse tegemiseks kasutatakse Hausmani testi (Hausman, 1978; Hahn *et al.*, 2011; Brooks, 2008).

H_0 : Juhuslike efektide mudel on kõige sobivam.

H_1 : Fikseeritud efektide mudel on kõige sobivam.

Hausmani testi tulemusena, lükatakse H_0 tagasi kuna p väärtus on alla 0,05 ja järeldatakse, et fikseeritud efektide mudel on parem (Brooks, 2008). Seega võetakse vastu sisukas hüpotees kuna fikseeritud efektidega mudel on sobivam ning käesoleva töö mudelid koostatakse kasutades fikseeritud efekte.

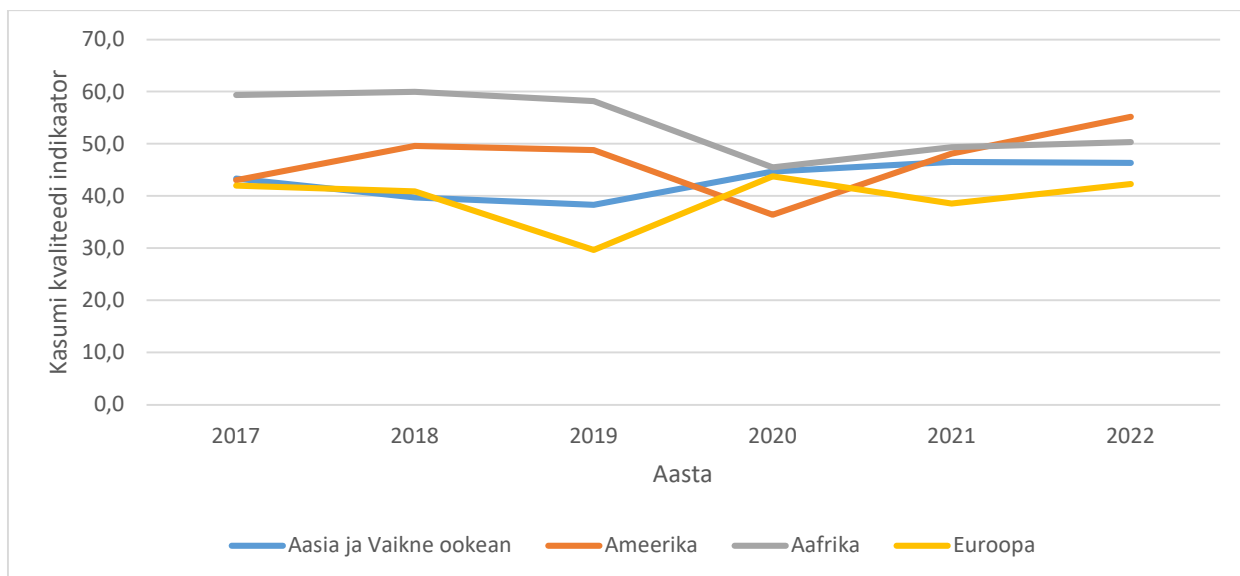
3. TULEMUSED JA JÄRELDUSED

3.1. Kasumi kvaliteedi muutused ja naiste osakaal panga nõukogus

Vastates esimesele uurimisküsimusele, kuidas on kasumi kvaliteet muutunud uuritava ajaperioodil erinevate regioonide pankades, vaadeldakse tulemusi regiooniti.

Jooniselt 2 ja tabelist 8 on näha, et 2017. aastast kuni 2019. aastani oli Aafrika regiooni keskmine kasumi kvaliteedi skoor teistest regioonidest kõrgem, kuid 2020. aastal kasumi kvaliteet langes mingil põhjusel järsult ning järgnevatel aastatel tõusis uuesti pisut. Aasia ja Vaikse ookeani regiooni keskmine kasumi kvaliteedi skoor langes 2019. aastal, mille järel 2020. aastal tõusis järsult, säilitades suhteliselt stabiilselt üldist keskmist taset ka järgnevatel aastatel. Ameerika regiooni kasumi kvaliteedi keskmine skoor on ajas kõikunud märkimisväärselt, ulatudes madalaimast punktist 2020. aastal kuni kõrgeima punktini 2022. aastal. Euroopa regiooni keskmine kasumi kvaliteedi skoor kõikus ka märkimisväärselt, langedes järsult 2019. aastal, kuid tõusis seejärel uuesti 2020. aastal ning püsis suhteliselt stabiilsena ka järgnevatel aastatel.

Detailsema ülevaate saamiseks on kasumi kvaliteedi skoori muutused välja toodud lisas 5, kus on näha muutusi riigiti konkreetsete regioonide lõikes. Sealt selgub, et kõige madalama keskmise skooriga 10 olid 2019. aastal Euroopas Taani ja Saksamaa ning kõige kõrgema keskmise skooriga 63, oli Belgia, millele järgnes Ungari, skooriga 60. 2020. aasta languse Aafrika regioonis põhjustas Maroko, mille keskmine skoor aasta aastalt langes kuni 2022. aastal uuesti tõusis. Ameerika regiooni keskmise skoori languse 2020. aastal põhjustas Peruu (18), mille skoor järgnevatel aastatel kordades tõusis (2022. aastal oli skoor 81).

Joonis 2. Kasumi kvaliteedi keskmise skoori muutused regioonide lõikes perioodil 2017-2022
Allikas: autori koostatud

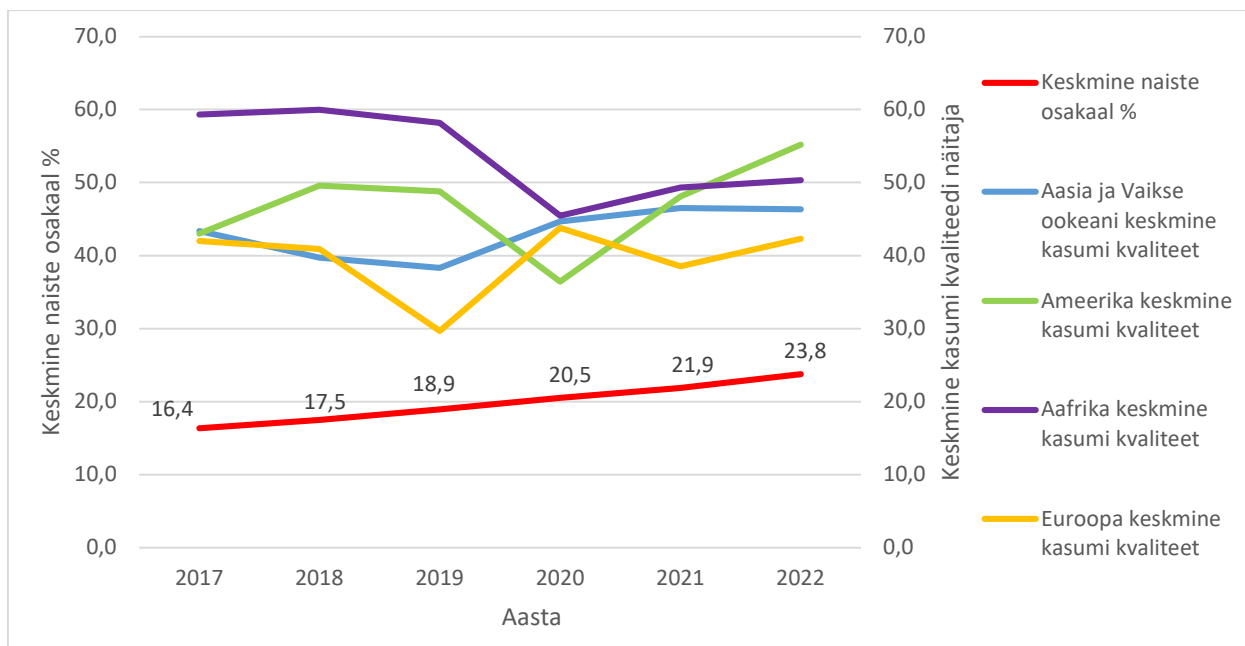
Tabel 8. Kasumi kvaliteedi keskmised skoorid regioonide lõikes perioodil 2017-2022

Regioonid	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aasia ja Vaikne ookean	43,3	39,7	38,3	44,7	46,5	46,3
Ameerika	43,0	49,6	48,8	36,5	48,1	55,2
Aafrika	59,3	60,0	58,2	45,5	49,3	50,3
Euroopa	42,0	40,9	29,7	43,8	38,5	42,3

Allikas: autori koostatud

Üldiselt võib öelda, et erinevates regioonides on kasumi kvaliteedi skoorid aja jooksul oluliselt kõikunud. Mõnes regioonis on täheldatud järsku langust või tõusu, samas kui teistes on skoorid püsinud stabiilsemad. Need muutused võivad olla seotud mitme erineva teguri koosmõjul, milleks võivad olla majanduslikud ja poliitilised muutused, pangandussektori reguleerimine ning konkurents (Ghosh, 2017).

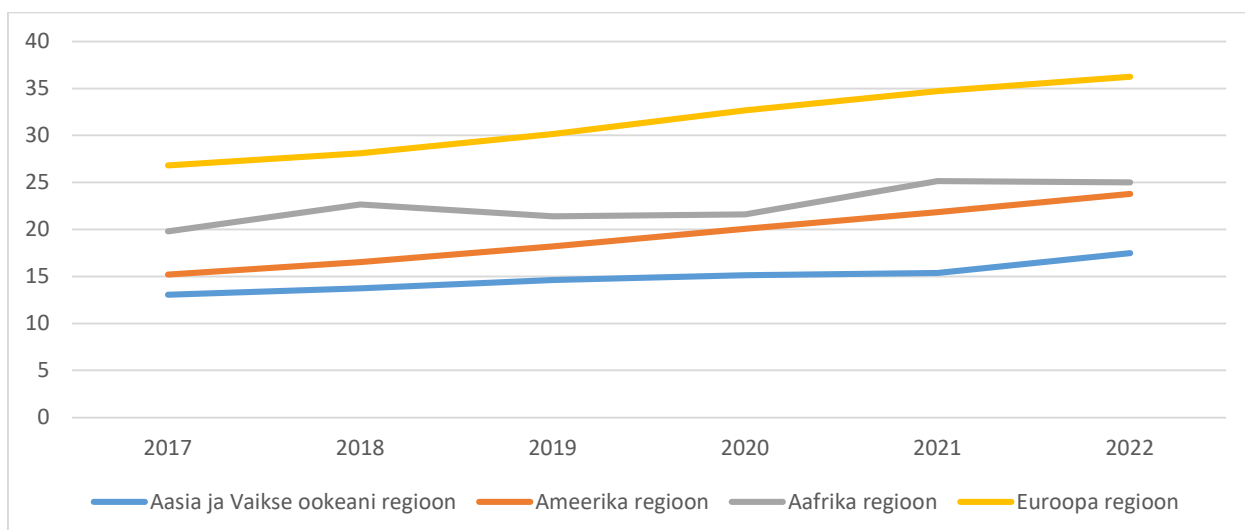
Jooniselt 3 selgub, et 2017. aastal oli üldine keskmine naiste osakaal pankade nõukogudes 16,4%, mis on 2022. aastaks tõusnud keskmiselt 7,4 protsendipunkti võrra. Tõus näitab suurenevat naiste esindatust ettevõtete juhtimises aastate jooksul. Samas on pankade kasumi kvaliteet olnud märkimisväärselt suure kõikumisega, eriti aastatel 2019 ja 2020. Ameerika regiooni kasumi kvaliteet on võrreldes teiste regioonidega, suurima tõusutrendiga.

Joonis 3. Keskmine naiste osakaal nõukogus ja regioonide keskmised kasumi kvaliteedi näitajad aastate lõikes

Allikas: autori koostatud

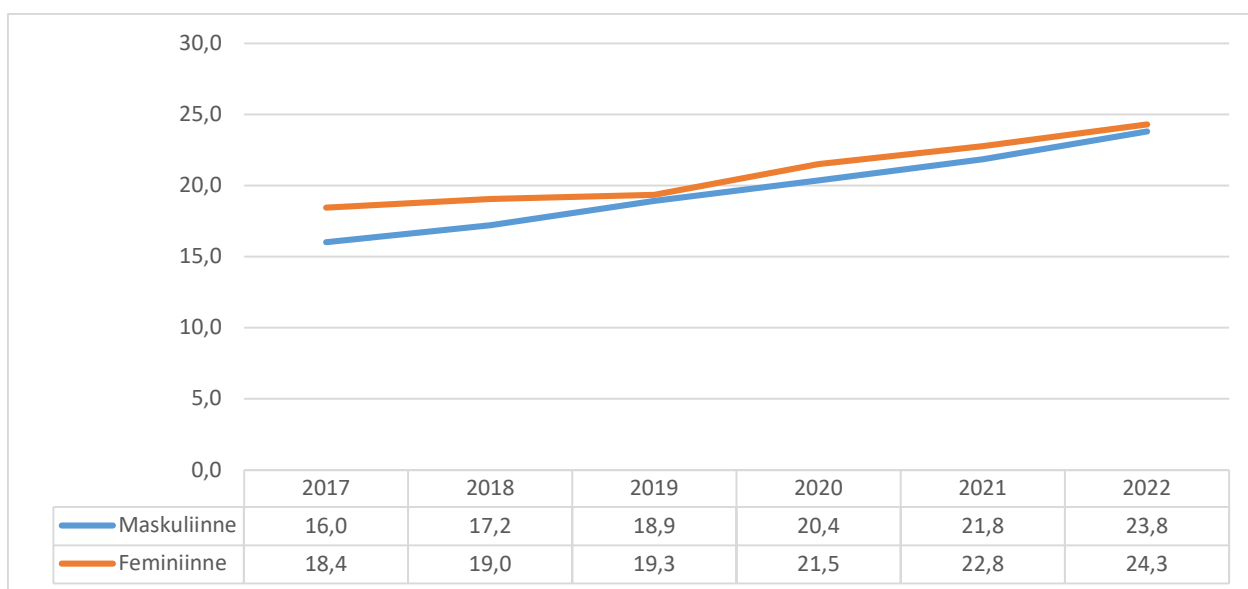
Vaadates keskmist naiste osakaalu kõigis regioonides (joonis 4), võib järeldada, et naiste esindatus nõukogudes on aja jooksul kasvanud, kuid säilinud on siiski olulised erinevused piirkondade vahel. Võrreldes teiste regioonidega on Euroopas olnud naiste osakaal stabiilselt kõrgem ning Aafrika pankade nõukogud on olnud kõige muutlikuma soolise mitmekesisusega. Samas on stabiilselt madalaima naiste osalusega olnud Aasia ja Vaikse ookeani regiooni pankade nõukogud.

Joonis 4. Keskmine naiste osakaal nõukogus regioonides perioodil 2017-2022

Allikas: autori koostatud

Valimis on ka erandeid, kus naiste osakaal panga nõukogus ulatub kuni 69 protsendini kogu nõukogu suuruselt, kuid üldine keskmine naiste osakaal on regioonides siiski püsinud ligikaudu 20% tasemel. Eelpool mainitud pank asub Aasia ja Vaikse ookeani regioonis, kus on keskmine osakaal regioonidest kõige madalam. Samas uurides andmeid detailsemalt ning lisades regioonide jaotuse, on naiste osakaal keskmiselt regiooniti erinev, kus Euroopas on keskmine 31% ning Aasias ja Vaikse ookeani regioonis 15%. Uuritaval perioodil on maksimaalne keskmine naiste osakaal 36%, Euroopas aastal 2022.

Joonis 5. Keskmine naiste osakaal maskuliinsete ja feminiinsete regioonide pankades.

Allikas: autori koostatud

Vaadeldes eraldi maskuliinsete ja feminiinsete riikide näitajaid (joonis 5) selgub, et naiste osakaal pankade nõukogus on pigem kasvavas trendis ning tase on sõltumata maskuliinsuse/feminiinsuse tasemest suhteliselt sarnane.

3.2. Mudelite testimise tulemused

3.2.1. Kõikide pankadega regressioonimudel

Mudel sisaldab 2574 vaatlust, kus igaühes on 429 panka ning uuritava ajaperioodi pikkus on 6 aastat. Mudel on statistiliselt oluline. Mudeli tulemused on välja toodud tabelis 9. Üldiselt seletab fikseeritud efektide mudel umbes 2,8% kasumi kvaliteedi varieeruvusest.

Tabel 9. Fikseeritud efektidega regressioonimudel

Muutuja	Koefitsient	Olulisus	Standardviga
Konstant	40,79	***	13,883
FOB	0,166	**	0,073
BS	-0,353	**	0,173
ROA	4,883	***	0,668
TA	-0,108	-	0,819
Vaatluste arv			2574
Pankade arv			429
F-statistik			15,666***
Korrigeeritud R ²			0,028

Allikas: autori koostatud

Märkus: *** $p < 0,01$; ** $p < 0,05$ ja * $p < 0,1$

Tulemused näitavad, et mudel on statistiliselt oluline. Naiste osakaalul nõukogus, varade tootlusel ja nõukogu suurusel on statistiliselt oluline seos panga kasumi kvaliteediga. Naiste osakaalu positiivne kordaja viitab sellele, et naiste osakaalu suurenemisel 10 protsendipunkti võrra suureneb kasumi kvaliteedi skoor 1,6 võrra. Seega kuigi püstitatud hüpotees leidis kinnituse, et naiste osakaal nõukogus omab positiivset seost panga kasumi kvaliteediga, ei ole seos majanduslikult kuigivõrd oluline. Samas nõukogu suuruse negatiivne kordaja näitab, et nõukogu suurus on negatiivses seoses kasumi kvaliteediga. Naturaallogaritm panga koguvaradest kordaja pole statistiliselt oluline, mis tähendab, et sellel muutujal ei ole olulist seost kasumi kvaliteediga.

Mudelist eemaldati mitteoluline muutuja Naturaallogaritm panga koguvaradest (tabel 10) ning vaadeldi, kas mudel paraneb.

Tabel 10. Fikseeritud efektidega regressioonimudel ilma muutujata TA

Muutuja	Koefitsient	Olulisus	Standardviga
Konstant	38,986	***	2,675
FOB	0,164	**	0,072
BS	-0,354	**	0,173
ROA	4,879	***	0,667
Vaatluste arv			2574
Pankade arv			429
F-statistik			20,892***
Korrigeeritud R ²			0,028

Allikas: autori koostatud

Märkus: *** $p < 0.01$; ** $p < 0,05$ ja * $p < 0,1$

Selgub, et korrigeeritud R² ei muutunud, seega olulist muutust see kaasa ei toonud. Seega jätkatakse mudelite koostamist kõikide algselt välja toodud muutujatega.

3.2.2. Aafrika ning Aasia ja Vaikse ookeani regioonide alamvalimiga regressioonimudel

Nii Aafrika kui ka Aasia ja Vaikse ookeani regioonide regressioonimudelite analüüs annab ülevaate naiste esindatusest pankade nõukogudes ning selle seosest kasumi kvaliteediga.

Tabel 11. Aafrika ning Aasia ja Vaikse ookeani regiooni regressioonimudeli tulemused

Muutuja	Aafrika regioon			Aasia ja Vaikse ookeani regioon		
	koefitsient	olulisus	standardviga	koefitsient	olulisus	standardviga
Konstant	342,513	-	513,679	-22,998	-	85,712
FOB	0,098	-	0,789	0,205	-	0,149
BS	4,391	**	1,656	0,071	-	0,547
ROA	4,767	-	4,991	3,645	**	1,681
TA	-21,109	-	29,267	3,134	-	4,621
Vaatluste arv			36			756
Pankade arv			6			126
F-statistik			4,428***			1,827
Korrigeeritud R ²			0,405			0,012

Allikas: autori koostatud

Märkus: *** $p < 0.01$; ** $p < 0,05$ ja * $p < 0,1$

Mudeli (tabel 11) tulemused viitavad sellele, et mõlemas regioonis ei oma naiste osakaal nõukogudes (FOB) koefitsient statistiliselt olulist seost kasumi kvaliteediga. Nõukogu suurus (BS) omab Aafrika regioonis positiivset statistiliselt olulist seost kasumi kvaliteediga, samas Aasia ja

Vaikse ookeani regioonis pole sellel muutujal statistilist olulisust. Aafrika regioonis pole varade tootluse (ROA) koefitsiendil statistilist olulisust, samas on see Aasia ja Vaikse ookeani regioonis pigem statistiliselt oluline. Mõlemas regioonis pole koguvarade mahu (TA) koefitsiendil statistilist olulisust. Üldiselt on Aafrika regioonis mudel statistiliselt olulisem kui Aasia ja Vaikse ookeani regiooni mudel.

3.2.3. Ameerika ja Euroopa regioonide alamvalimiga regressioonimudel

Regressioonimudeli (tabel 12) tulemused näitavad, et üldiselt on mudeli sobivus piiratud, kuna R kohandatud determinatsioonikordaja tulemused on väga madalad, mis võib viidata mudeli piiratud võimele selgitada kasumi kvaliteedi varieeruvust Ameerika ja Euroopa regioonides.

Tabel 12. Ameerika ja Euroopa regioonide regressioonimudeli tulemused

Muutuja	Ameerika regioon			Euroopa regioon		
	koefitsient	olulisus	standardviga	koefitsient	olulisus	standardviga
Konstant	41,565	***	13,003	-65,108	-	161,750
FOB	0,191	*	0,097	0,038	-	0,1797
BS	-0,483	***	0,186	0,317	-	0,806
ROA	9,096	***	1,061	1,256	-	1,059
TA	-0,416	-	0,827	5,294	-	8,837
Vaatluste arv	1404			378		
Pankade arv	234			63		
F-statistik	21,007***			0,551		
Korrigeeritud R ²	0,067			0,007		

Allikas: autori koostatud

Märkus: *** $p < 0.01$; ** $p < 0,05$ ja * $p < 0,1$

Ameerika regioonis on naiste osakaal nõukogudes (FOB) koefitsient statistiliselt vähem oluline ning on positiivses seoses kasumi kvaliteediga, mis viitab sellele, et naiste osakaalu suurenemine nõukogudes on seotud kasumi kvaliteedi kasvuga. Euroopa regioonis ei leitud antud muutujal statistilist olulisust. Ameerika ja Euroopa regioonis on nõukogu suuruse koefitsient statistiliselt oluline ning on negatiivses seoses kasumi kvaliteediga, mis viitab sellele, et suurem nõukogu suurus on seotud madalama kasumi kvaliteediga. Ameerika regioonis on varade tootluse koefitsient statistiliselt oluline ning positiivses seoses kasumi kvaliteediga. Samas Euroopa regioonis seos puudub. See tähendab, et kõrgem varade tootlus on seotud kõrgema kasumi kvaliteediga Ameerika regioonis. Ameerika ega ka Euroopa regioonis ei leitud koguvarade mahu muutujal statistilist olulisust. Tulemustest selgub, et Euroopa regiooni mudel ei ole statistiliselt oluline ning ei ole ka piisav järelduste tegemiseks.

3.2.4. Maskuliinsete ja feminiinsete riikide alamvalimite regressioonimudelid

Mõlema mudeli (tabel 13) analüüs põhineb regressioonimudelil, mis uurib naiste osakaalu seost pankade kasumi kvaliteediga vastavalt maskuliinsetes ja feminiinsetes regioonides. Mõlemad mudelid on statistiliselt olulised. Maskuliinsete riikide mudel seletab sõltuvat muutujat veidi paremini kui feminiinsete riikide mudel, kuid mõlemad mudelid näitavad väga madalat kohandatud selgitusvõimet R^2 . See viitab sellele, et mudelist on puudu olulisi kasumi kvaliteeti selgitavaid muutujaid.

Tabel 13. Maskuliinsete ja feminiinsete riikide regressioonimudeli tulemused

Muutuja	Maskuliinset riigid			Feminiinset riigid		
	koefitsient	olulisus	standardviga	koefitsient	olulisus	standardviga
Konstant	41,394	***	13,979	-30,6713	-	115,233
FOB	0,138	*	0,081	0,305503	*	0,171768
BS	-0,356	**	0,179	-0,156348	-	0,748676
ROA	5,492	***	0,779	2,64664	**	1,26658
TA	-0,140	-	0,838	3,54086	-	6,24645
Vaatluste arv	2130			408		
Pankade arv	355			68		
F-statistik	14,05***			2,257*		
Korrigeeritud R^2	0,031			0,026		

Allikas: autori koostatud

Märkus: *** $p < 0,01$; ** $p < 0,05$ ja * $p < 0,1$

Maskuliinsete riikide mudeli tulemused sisaldavad 2130 vaatlust 355 panga kohta ajaperioodil 2017–2022. Tulemuste kohaselt on kasumi kvaliteedi (EQI) koefitsiendid statistiliselt olulised järgmistel muutujatel: ROA (varade tootlus) ja BS (nõukogu suurus), kus p väärtus on alla 0,05. ROA ja nõukogu suurus omavad kasumi kvaliteediga erisuunalisi seoseid, kus varade tootlus on positiivselt seotud ja nõukogu suurus on negatiivselt seotud kasumi kvaliteediga. ROA positiivne seos EQI-ga viitab sellele, et mida kõrgem on ettevõtte varade tootlus, seda parem on tema kasumi kvaliteet. See võib tuleneda asjaolust, et kõrgem varade tootlus näitab tõhusamat äritegevust ja paremat kasumlikkust, mis võib omakorda tähendada kvaliteetsemat kasumi teenimist. Nõukogu suuruse negatiivne seos kasumi kvaliteediga viitab sellele, et suurem nõukogu võib olla seotud madalama kasumi kvaliteediga. See võib tuleneda suurema nõukogu keerukusest ja võimalikest probleemidest otsuste tegemisel, mis võivad mõjutada ettevõtte suutlikkust teenida kvaliteetset kasumit.

Naiste osakaal nõukogudes ületab tavalist olulisuse taset 0,05, kuid jääb siiski alla 0,1 taseme, mis võib viidata piiripealsele olulisusele. Naiste osakaal nõukogus omab positiivset seost kasumi kvaliteediga ning majanduslik olulisus on pigem tagasihoidlik, sest naiste osakaalu kasv 10 protsendipunkti on seotud kasumi kvaliteedi kasvuga 1,3 protsendipunkti. Varade tootlus on sarnaselt eelnevatele mudelitele positiivselt seotud kasumi kvaliteedi skooriga. Koguarade mahu naturaallogaritmi kordaja ei olnud statistiliselt oluline ehk selle seos kasumi kvaliteediga maskuliinsete regioonide mudelis ei ole oluline.

Feminiinsete regioonide mudeli tulemused näitavad statistiliselt olulist seost naiste osakaalu ja kasumi kvaliteedi vahel. Seos on majanduslikus mõttes mudelitest tugevaim viidates sellele, et naiste osakaalu kasv nõukogus on seotud kasumi kvaliteedi kasvuga. Varade tootlus on sarnaselt eelnevatele mudelitele positiivselt seotud kasumi kvaliteedi skooriga. Samas ei ole nõukogu suurus ja koguarade mahu muutujate kordajad statistiliselt olulised.

3.3. Järeldused ja ettepanekud

Tulemused näitavad, et kasumi kvaliteet on olnud regiooniti kõikuv. Maailma Majandusfoorumi (*World Economic Forum...*, 2024) raportist selgub, et suuremate kasumi kvaliteedi muutuste põhjused aastatel 2019 ja 2020, olid seotud ülemaailmselt keeruliste olukordadega ning seoses teadmatusena, sai osati ka pangandussektor negatiivselt mõjutatud. Maailma Majandusfoorumi raportist selgub veel, et just nendel aastatel oli näha suuremat volatiilsust ja ebakindlust finantsturgudel, mille tõttu pankadel ja teistel ettevõtetel võis olla raskusi majandusliku stabiilsuse ja kasumi kvaliteedi tagamisega (*World Economic Forum...*, 2024). Seega võivad eelpool mainitud aastate kasumi kvaliteedi kõikumise põhjuseks olla erinevad ülemaailmsed majanduskeskkonna väljakutsed (Yaşar & Yalçın 2024).

Üldine naiste osakaal nõukogudes on samal ajal pidevalt suurenenud, millest saab järeldada, et pangad võivad olla teadlikumad mitmekesisuse ja kaasatuse tähtsusest ning soovivad püüelda rohkemate naiste kaasamisele juhtimisstruktuuridesse, hoolimata üldisest majanduskeskkonnast. Selline tendents võib viidata ka sellele, et pangad hindavad naiste panust juhtimisprotsessidesse ning näevad mitmekesisuse ja soolise võrdsuse edendamist kui strateegilist eelist (Ciocirlan and Pettersson, 2012; Liu, 2018; Rao and Tilt, 2016; Venturelli *et al.*, 2024). Siiski on oluline jätkata uurimist, võttes arvesse erinevaid tegureid, et mõista täpsemalt, kuidas naiste suurenenud esindatus

juhtimisstruktuurides võib seostuda panganduse kasumi kvaliteediga erinevates majanduskeskkondades ja regioonides. Seoses regulatsioonidega on Euroopas naiste osakaalule kehtestatud nõuded (Hoel, 2008; Mateos de Cabo, 2011; Tapver *et al.*, 2020) ning sellest lähtuvalt võiks lisaks uurida, kas naiste piirmäärast kõrgemal osakaalul on mõju kasumi kvaliteedile või ei oma see enam tähtsust. Lisaks võiks uurida nõukogu süsteemide erinevaid tasandeid, kus on juhatusel nõukoguga sarnased õigused ning selle alusel saaks uurida kuidas naiste osakaal on erinevatel tasanditel on seotud kasumi kvaliteediga.

Regressioonimudelite tulemused toetavad varasemaid uuringuid (Kanagaretnam, *et al.*, 2011; García-Sánchez *et al.*, 2016; Orazalin, 2020; Saona *et al.*, 2023), näidates, et naiste osakaal nõukogudes on statistiliselt olulises seoses panga kasumi kvaliteediga mitmel tasandil – kogu valimis, Ameerika ja Euroopa regiooni pankade valimis ning maskuliinsete kui ka feminiinsete pankade valimis. Seega kinnitavad uued tulemused varasemate uurimuste järeldusi, rõhutades naiste osaluse olulisust ettevõtete juhtimises ning selle positiivset seost kasumi kvaliteediga. Antud tulemus toetab hüpoteesi 1 ning on kooskõlas eelnevate uurimuste järeldustega. Lisaks varasematele tulemustele näitavad uued mudelid, et varade tootlus on enamikes mudelites statistiliselt oluliselt seotud kasumi kvaliteedi näitajaga. Osades mudelites esines negatiivne seos ka nõukogu suuruse ja kasumi kvaliteedi vahel. See tulemus kinnitab varasemate uuringute leide, mis viitavad sellele, et tõhus äritegevus ja parem kasumlikkus on seotud kvaliteetsema kasumi teenimisega.

Samuti leiti, et osades mudelites esineb negatiivne seos nõukogu suuruse ja kasumi kvaliteedi vahel. See täiendab varasemaid järeldusi, mis näitasid, et suurem nõukogu võib olla seotud madalama kasumi kvaliteediga. Seega võib öelda, et uued tulemused on kooskõlas varasemate uuringute tulemustega ning täiendavad mõningaid tulemusi naiste esindatuse ja nõukogu struktuuri seosega ettevõtete kasumi kvaliteedi kontekstis.

Regressioonimudelites on näha, et erinevates regioonides võivad erinevad tegurid mõjutada pangandussektori kasumi kvaliteeti erinevalt. Lisauuringud ja täiendav analüüs on vajalikud täpsemate järelduste saamiseks, sest kasutatud mudelite selgitusvõime oli madal. Tulemuste järeldusena võib öelda, et Euroopa regiooni valimi puhul olid kõik selgitavad muutujad mitteolulised, mis viitab madalale selgitusvõimele ning antud mudel ei anna piisavad tulemust, et järeldusi teha. Seetõttu võib eeldada, et kuna vaatluse alt jäi välja olulisi finantsnäitajad, mis on olulised kasumi kvaliteedi mõjurid, siis tuleks seoste leidmiseks kasutada rohkem erinevaid

finantsnäitajaid ning vähem üldiseid karakteristikuid. Mudelite selgitusvõime madal tase näitab, et uurimismudelid ei suuda täielikult seletada panga kasumi kvaliteedi varieeruvust. Sellest tulenevalt võivad olulised mõjutegurid jääda veel avastamata või on nende seosed alahinnatud. Seega on vaja läbi viia lisauuringuid ja täiendav analüüs, et saada täpsemat arusaamist naiste osakaalu ja teiste muutujate seosest kasumi kvaliteediga.

Täiendava analüüsi teostamine võimaldaks uurida täpsemalt, millised tegurid võivad mõjutada naiste osakaalu nõukogudes ja panga kasumi kvaliteedi vahelist seost. Samuti võib täiendav analüüs kaasata täiendavaid muutujaid, mis võiksid mõjutada panga kasumi kvaliteeti, nagu näiteks pangandussektori konkurentsikeskkond, SKP, reguleeriv raamistik, mitmetasandiline juhtimine või muud juhtimispraktikad.

Üheks oluliseks täienduseks oleks kaasata riigispetsiifilisi institutsionaalseid tegureid nagu riigi religioossus ja institutsionaalsed mõõdikud. Samuti oleks oluline uurida riigiti kehtivate pangandussektori regulatsioonide mõju ning nende seost naiste osakaalu ja panga kasumi kvaliteediga. Lisaks võiks tähelepanu pöörata pangandussektori konkurentsikeskkonnale ja selle seosele kasumi kvaliteediga. Konkurentsi taseme mõju pankade finantsaruandlusele ja avaldatud informatsiooni usaldusväärsusele võiks olla oluline täiendav uurimisteema. Kultuuriliste tegurite, nagu Hofstede (2001) mõõdikud, kaasamine uurimisse võiks samuti anda täiendavaid teadmisi. Need võiksid näidata kultuuriliste erinevuste seoseid panga juhtimisstiili ja otsuste tegemisega ning seeläbi ka kasumi kvaliteediga. Shen ja Chih (2005) uurimus toob esile sisemajanduse kogutoodangu (SKP) seoseid kasumijuhtimisega. SKP on üks lähenemisviis, mis võimaldab uurida naiste osakaalu mõju kasumi kvaliteedile, kuna SKP erineb riigiti. Seega võib SKP lisamine mudelisse aidata paremini mõista naiste osakaalu ja kasumi kvaliteedi vahelisi seoseid.

Lisaks eelnevale võiks uurida täiendavaid muutujaid, mis seostuvad ettevõtete sotsiaalse vastutusega, pangandussektori tehnoloogilise arenguga või muude tänapäevaste teguritega, mis võivad mõjutada pankade kasumi kvaliteeti. Sackett *et al.* (1991) uurimuse taustal võiks veel ka uurida, kas naiste osakaal nõukogus alla 20% omab seost madalama kasumi kvaliteediga pangasektoris võrreldes meestega või pigem mitte. Lisauuringud võivad sisaldada ka erinevate meetodite rakendamist, näiteks võib kaaluda erinevate statistiliste mudelite kasutamist või täiendavate andmekogumismeetodite rakendamist, mis võimaldaks mitmekülgsemat arusaama uuritava nähtuse kompleksusest ja selle seosest panga kasumi kvaliteediga. Täiendav uurimistöö võib anda olulise panuse teadmiste laiendamiseks panga juhtimise ja naiste osaluse kohta ning

aidata kaasa paremale arusaamisele sellest, kuidas erinevad tegurid mõjutavad panga finantsilist tulemuslikkust, kasumlikkust ja jätkusuutlikkust.

Antud uurimus on tundlik järgmiste piirangute osas. Esiteks kasutati antud töös olemasolevat kasumi kvaliteedi indikaatorit ning ei kaasatud alternatiivseid kasumijuhtimise mõõdikuid. Seega oleks oluline sarnase uurimuse kordamine kasumijuhtimise mõõdikutega. Teiseks esines puudujääke andmete kättesaadavusega, mille tõttu jäid osad pangad 85 riigist kasutatavast valimist välja kuna nende nõukogude kohta infot ei olnud võimalik andmebaasist saada. Eriti tugevalt puudutas see kolme regiooni pankasid, neljast. Nendest oli käige vähem puudujääke Ameerika regioonis. Kolmandaks oli mudelite selgitusvõime madal, mis viitab oluliste selgitavate muutujate puudumisele ning see võib mõjutada ka tehtud järeldusi. Seega võiks uurida ka muid võimalikke tegureid ja nende seoseid kasumi kvaliteediga, et saada terviklikum arusaam sellest, kuidas panga karakteristikud mõjutavad panga kasumi kvaliteeti.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärk on hinnata avalikult noteeritud kommertsbankade kasumi kvaliteedi seost naissoost nõukoguliikmete osakaaluga pankades aastatel 2017-2022. Uurimistöö keskendub naiste osakaalule erinevates maailma regioonides ning nende seosele pangandussektori kasumi kvaliteediga.

Töös analüüsiti 429 pankka 56 erinevast riigist, kasutades Eikon Refinitiv andmebaasi. Regressioonanalüüsi abil uuriti naiste esindatust nõukogudes ning selle seost kasumi kvaliteediga, võttes arvesse mitmeid pangaspetsiifilisi näitajaid. Uurimistöö kasutas kasumi kvaliteedi mõõtmiseks sõltuva muutujana Starmine'i kasumi kvaliteedi indikaatorit, mis arvestab mitmeid tegureid, sealhulgas eraldisi, rahavoogu ja töötõhusust. Selgitavate muutujatena kasutati mudelites naiste osakaalu nõukogudes, nõukogu suurus, varade tootlust ja panga suurus. Kokku koostati kuus erinevat mudelit lähtudes geograafilistest regioonidest ning maskuliinsetest ja feminiinsetest regioonidest.

Analüüsis selgus, et kasumi kvaliteet on perioodil 2017-2022 olnud regiooniti kõikuv. Samal ajal naiste osakaal nõukogudes on pidevalt suurenenud, millest saab järeldada, et pangad võivad olla teadlikumad mitmekesisuse ja kaasatuse tähtsusest ning soovivad püüelda rohkemate naiste kaasamisele juhtimisstruktuuridesse, hoolimata üldisest majanduskeskkonnast. Selline tendents võib viidata ka sellele, et pangad hindavad naiste panust juhtimisprotsessidesse ning näevad mitmekesisuse ja soolise võrdsuse edendamist kui strateegilist eelist.

Regressioonanalüüsi tulemused näitavad, et naiste suurem esindatus pankade nõukogudes on seotud parema kasumi kvaliteediga. Kuigi see tulemus kinnitab osaliselt varasemate uuringute järeldusi ning seatud hüpoteesi, viitab see ka sellele, et naiste osakaalu majanduslik tähtsus võib olla suhteliselt väike kuna osakaal oli pigem 20% ümber. Samuti ilmnes, et naiste osakaal nõukogudes varieerub regiooniti ning ajas, millel on erinevad põhjused sõltuvalt kultuurilistest ning muudest, antud töös mitte uuritud, olulistest aspektidest tulenevalt.

Näiteks seda võivad mõjutada erinevad ülemaailmsed majanduskeskkonna väljakutsed, sh finantsturgudel valitsev volatiilsus ja ebakindlus. Suuremate muutuste põhjused aastatel 2019 ja 2020 olid eeldatavalt seotud keeruliste olukordadega ülemaailmsel tasandil, mis võisid negatiivselt mõjutada ka pangandussektorit. Samal ajal on naiste osakaal pankade nõukogudes pidevalt suurenenud, mis viitab pangandussektori teadlikkusele mitmekesisuse ja kaasatuse olulisusest. See trend võib peegeldada pankade soovi rohkemate naiste kaasamiseks juhtimisstruktuuridesse, isegi keerulise majanduskeskkonna tingimustes.

Lisaks näitavad uuringu mudelid, et varade tootlus ja nõukogu suurus võivad samuti omada seost pankade kasumi kvaliteediga. Siiski tuleb märkida, et uurimismudelite selgitusvõime oli madal, mis viitab oluliste selgitavate muutujate puudumisele. Sellest tulenevalt võivad olulised mõjutegurid jääda veel avastamata või on nende seosed alahinnatud. Seega on vaja läbi viia lisauuringuid, et saada täpsemat arusaama naiste osakaalu ja teiste muutujate seosest pangandussektori kasumi kvaliteediga. Täiendava analüüsi teostamine võiks sisaldada mitmeid näitajaid, sealhulgas institutsionaalseid tegureid, pangandussektori konkurentsikeskkonda, kultuurilisi aspekte ja mitmesuguseid finantsnäitajaid. Lisaks võiks uurida erinevaid meetodeid ja andmekogumismeetodeid, et saada mitmekülgsem arusaam uuritavast nähtusest ja selle seostest pangandussektori kasumi kvaliteediga. Käesolev töö kinnitab varasemate uuringute järeldusi, näidates statistiliselt olulist seost naiste osakaalu ja pangandussektori kasumi kvaliteedi vahel mitmel tasandil. Tulemused toetavad hüpoteesi, et naiste suurenenud esindatus nõukogudes on seotud parema kasumi kvaliteediga. Selleks et paremini mõista soolise mitmekesisuse seoseid pangandussektori kasumi kvaliteediga, on vajalik teostada täiendavaid uuringuid ja analüüse, võttes arvesse erinevaid piirkondlikke ja kultuurilisi kontekste. Töö järeldused pakuvad olulist panust arusaamisesse naiste rollist panganduses ning nende mõjust pangandussektori kasumi kvaliteedile. Lisaks näitavad tulemused, et naiste esindatus panganduses on regiooniti erinev, kuid üldises pildis siiski suurenev tendents.

SUMMARY

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE EARNINGS QUALITY OF LISTED COMMERCIAL BANKS AND THE PROPORTION OF WOMEN ON THE BOARD

Katrin Peterbert

In the modern business environment, topics of diversity and gender inclusion have become increasingly important. Previous studies (Dobija, *et al.*, 2022; Kouaib & Almulhim, 2019; Mather, *et al.*, 2021; Rogish *et al.*, 2022) show a positive correlation between the proportion of women and company performance. However, company performance indicators depend on how objectively the management reports financial indicators. The latter can be assessed through earnings management and earnings quality. Earnings management refers to the preparation of financial statements by adjusting revenues, expenses, reserves, and other financial indicators according to management's desire and external interest (Fan *et al.*, 2019; Sun & Rath, 2008). Smaller earnings management indicates higher reported earnings quality (Dechow & Dichey, 2002). Since the addition of women to boards makes management more transparent and female board members tend to be more independent, which helps to make independent decisions better (Fan *et al.*, 2019), it could be assumed that a more diverse management with a larger proportion of women is positively related to earnings quality (Kouaib & Almulhim, 2019; Krishnan & Parsons, 2008; Mather, *et al.*, 2021). Since the role of women in the context of commercial bank earnings quality has been less studied previously, it is important to understand their relationships.

The aim of this Master's thesis is to investigate the association between the quality of earnings of publicly listed commercial banks and the proportion of female board members in banks from 2017 to 2022. To fulfill the objective, the following research questions were formed:

1. How has the quality of earnings changed over the period under review in banks in different regions?
2. What is the relationship between earnings quality and the proportion of women on the board?

3. What are the relationships between earnings quality and the proportion of women on the board in different regions?
4. What are the relationships between earnings quality and the proportion of women on the board in more feminine and more masculine regions?

The thesis is divided into three chapters. The first chapter the nature and difference of the concepts of earnings management and earnings quality are explained. In addition, the changing role of women in society and in the boards of the banking sector is examined. Masculine and feminine cultural dimensions are studied, and their nature is explained. In addition, an overview of previous empirical studies is presented, highlighting both conventional companies and banks.

In the second chapter, the data and methodology used in the work are described, the sample, research method, and descriptive statistics are examined. The study analysed 429 banks from 56 different countries using the Eikon Refinitiv database. Regression analysis was used to examine the representation of women in boards and its impact on earnings quality, taking into account various bank characteristics. The study used Starmine's earnings quality indicator as the dependent variable to measure earnings quality, which considers several factors including provisions, cash flow, and work efficiency. Explanatory variables in the models included the proportion of women in boards, board size, asset return, and bank size. Six different models were constructed based on geographical regions and masculine and feminine regions.

In the third chapter, the research results are described in more detail and all the important conclusions are presented. The results show that a higher representation of women in bank boards is associated with better earnings quality. While this result partially confirms the conclusions of previous studies and supports the hypothesis, it also suggests that the economic significance of women's representation may be relatively small, as the proportion was around 20%. It was also observed that the proportion of women in boards varies by region and over time, with different reasons depending on cultural and other significant aspects not examined in this study.

For example, various global economic challenges, such as volatility and uncertainty in financial markets can influence the association. The major changes in 2019 and 2020 were associated with complex global situations that could have negatively affected the banking sector. Meanwhile, the proportion of women in bank boards has steadily increased, indicating the banking sector's

awareness of the importance of diversity and inclusion. This trend may reflect banks' desire to include more women in leadership structures, even in challenging economic environments.

Additionally, the models show that asset return and board size may also have associations with bank earnings quality. However, it should be noted that the explanatory power of the research models was low, indicating a lack of important explanatory variables. Therefore, significant influencing factors may remain undiscovered or their associations may be underestimated. Further research is needed to gain a more accurate understanding of the relationship between the proportion of women and other variables with earnings quality in the banking sector.

Additional analysis could include various indicators such as institutional factors, the competitive environment of the banking sector, cultural aspects, and various financial indicators. Furthermore, different methods and data collection methods could be explored to gain a more comprehensive understanding of the phenomenon under investigation and its associations with the quality of earnings in the banking sector.

Overall, this study confirms the conclusions of previous research by showing a statistically significant association between the proportion of women and the quality of earnings in the banking sector at multiple levels. The results support the hypothesis that increased representation of women in boards is associated with better earnings quality. To better understand the gender diversity's associations with the quality of earnings in the banking sector, further research and analysis are necessary, taking into account various regional and cultural contexts. The conclusions of the study provide an important contribution to understanding the role of women in banking and their impact on the quality of earnings in the banking sector. Additionally, the results indicate regional variations in women's representation in banking, but an overall increasing trend.

KASUTATUD ALLIKATE LOETELU

- Abdelsalam, O., Chantziaras, A., Ibrahim, M., Omoteso, K. (2020). The impact of religiosity on earnings quality: International evidence from the banking sector. <https://doi.org/10.1016/j.bar.2020.100957>
- Adams, R. B., & Ferreira, D. (2009). Women in the boardroom and their impact on governance and performance. *Journal of Financial Economics*, 94, 291–309. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2008.10.007>
- Adams, R. B., & Mehran, H. (2008). Corporate performance, board structure and its determinants in the banking industry. Federal Reserve Bank of New York, Staff Report no. 330. FRBNY, New York.
- Ahern, K. R. & Dittmar, A. K. (2012). The changing of the boards: The impact on firm valuation of mandated female board representation. <https://www.jstor.org/stable/41337208>
- Ahmed, A.S., Takeda, C., Thomas, S. (1999). Bank loan loss provisions: a reexamination of capital management, earnings management and signaling effects. *Journal of Accounting and Economics*, 28, 1-25. [https://doi.org/10.1016/S0165-4101\(99\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0165-4101(99)00017-8)
- Alharbi, R., Elnahass, M., McLaren, J. (2022). Women directors and market valuation: What are the “Wonder Woman” attributes in banking? <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1042443122000890#s0035>
- Arndt, P. & Wrohlich, K. (2019). Gender quotas in a European comparison: Tough sanctions most effective. *DIW Weekly Report*, 9(38), 337–344. https://doi.org/10.18723/diw_dwr:2019-38-1
- Ashbaugh-Skaife, H., Collins, D. W., & LaFond, R. (2006). The effects of corporate governance on firms’ credit ratings. *Journal of accounting and economics*, 42(1-2), 203-243. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2006.02.003>
- Berger, A. N., Bouwman, C. H. S. (2013). How does capital affect bank performance during financial crises? *Journal of Financial Economics*, 109, 146-176
- Bigus, J. & Hillebrand, C. (2017). Bank Relationships and Private Firms’ Financial Reporting Quality. *European Accounting Review*, 26(2). <https://doi.org/10.1080/09638180.2016.1152906>
- Blau, P.M. (1977). Inequality and heterogeneity: A primitive theory of social structure. New York: Free Press
- Blundell-Wignall, A. and Atkinson, P. (2010). Thinking beyond Basel III: Necessary Solutions for Capital and Liquidity. *OECD Journal: Financial Market Trends*, 1.

- Brammer, S., Millington, A., & Pavelin, S. (2007). Gender and ethnic diversity among UK corporate boards. *Corporate Governance: An International Review*, 15(2), 393–403.
- Brooks, C. (2008). *Introductory Econometrics for Finance*. Second Edition. New York. Cambridge University press.
- Brown, W. A., & Caylor, M. L. (2002). Corporate governance and firm valuation. *Journal of Accounting and Public Policy*, 21(1), 39-72.
- Burton, E.Q. (1998). Geert Hofstede's Dimensions of National Culture – *An Introduction*. *Insight Turkey*, No. 14, *The Persian Gulf Crisis: The Story Continues*, 169-178.
<https://www.jstor.org/stable/26726847>
- Carter, D.A., Simkins, B.J. and Simpson, W.G. (2003). Corporate Governance, Board Diversity, and Firm Value, *The Financial Review*, 38, 33-53. <https://doi.org/10.1111/1540-6288.00034>
- Catalyst Mittetulundusühing. <https://www.catalyst.org/what-we-do/>, 26.01.2024
- Chung, K.H. & Pruitt, S.W. (1994). A simple approximation of Tobin'sq. *Financial Management* 23, 70–74. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=957032
- Ciocirlan, C. & Pettersson, C. (2012). Does workforce diversity matter in the fight against climate change? An analysis of fortune 500 companies. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 19, 47-62. <https://doi.org/10.1002/csr.279>
- Cohen, D.A., Dey, A. & Lys, T. Z. (2008). Real and Accrual-Based Earnings Management in the Pre- and Post-Sarbanes-Oxley Periods. *The Accounting Review*, 83(3), 757-787.
<https://www.jstor.org/stable/30244500>
- Conyon, M. J., & Mallin, C. (1997). Women in the boardroom: Evidence from large UK companies. *Corporate Governance: An International Review*, 5, 112–117.
- Cummings, A., Zhou, J., & Oldham, G. R. (1993). Demographic differences and employee work outcomes: Effects on multiple comparison groups. Paper presented at the annual meeting of the Academy of Management, Atlanta, GA
- da Silva Almeida, R. (November 2020). Earnings quality: Eikon measure vs academic measure. Master Final Work. <https://www.repository.utl.pt/bitstream/10400.5/20995/1/DM-RSA-2020.pdf>
- Dechow, P.M. & Dichev, I.D. (2002). The quality of accruals and earnings: the role of accrual estimation errors, *The Accounting Review, Supplement: Quality of Earnings Conference 2002*, 77, 35-59. <https://www.jstor.org/stable/3203324>
- Dechow, P., Ge, W. & Schrand, C. (2010). Understanding earnings quality: A review of the proxies, their determinants and their consequences. *Journal of Accounting and Economics*. 50(2–3), 344-401. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2010.09.001>

- De Masi, S., Słomka-Gołębiowska, A. & Becagli, C., Paci, A. (2020). Toward sustainable corporate behavior: The effect of the critical mass of female directors on environmental, social, and governance disclosure. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/bse.2721>
- Dobija, D., Hryckiewicz, A., Zaman, M., Puławska, K. (2022). Critical mass and voice: Board gender diversity and financial reporting quality. *European Management Journal*, 40(1), 29-44. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0263237321000335>
- Eikon Refinitiv and mebaas*. <https://eikon.refinitiv.com/> , 26.01.2024
- Erhardt, N. L., Werbel, J. D., & Shrader, C. B. (2003). Board of director diversity and firm financial performance. *Corporate Governance: An International Review*, 77(2), 102-111. [Board of Director Diversity and Firm Financial Performance \(wiley.com\)](https://www.wiley.com/doi/10.1002/cor.1003)
- Ely, R. J. 1994. The effects of organizational demographics and social identity on relationships among professional women. *Administrative Science Quarterly*, 39(2), 203-238. <https://www.jstor.org/stable/2393234>
- Fan, Y., Jiang, Y., Zhang X., Zhou, Y. (2019). Women on boards and bank earnings management: From zero to hero. *Journal of Banking & Finance*, 107. [Women on boards and bank earnings management: From zero to hero - ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com/journal/journal-of-banking-and-finance)
- Feldkircher, M., (2014). The Determinants of Vulnerability to the Global Financial Crisis 2008–2009: credit Growth and Other Sources of Risk. *Journal of International Money and Finance*, 43, 19-49. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0261560613001770>
- Francis, J., LaFond, R., Olsson, P., & Schipper, K. (2005). The market pricing of accruals quality. *Journal of accounting and economics*, 39(2), 295-327. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S016541010500025X>
- Freeman, R.E. (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*, Pitman, Boston, MA.
- Garcia-Meca, E., Garcia-Sánchez, I-M & Martínez-Ferrero, J. (2015). Board diversity and its effects on bank performance: An international analysis. *Journal of Banking & Finance* 53, 202–214. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jbankfin.2014.12.002>
- Garcia-Meca, E., Uribe-Bohorquez, M.V. & Cuadrado-Ballesteros, B. (2018). Culture, board composition and corporate social reporting in the banking sector. *Journal of Administrative Sciences*, 8(3), 41. <https://www.mdpi.com/2076-3387/8/3/41>
- García-Sánchez, I-M. & Martínez-Ferrero, J. & Garcia-Meca, E. (2016). Gender diversity, financial expertise and its effects on accounting quality. *Journal of Management Decision*, 55(2), 347-382. <http://dx.doi.org/10.1108/MD-02-2016-0090>
- Ghazali, A., Shafie, N., & Sanusi, Z. (2015). Earnings Management: An Analysis of Opportunistic Behaviour, Monitoring Mechanism and Financial Distress. *Procedia Economics and Finance*, 28, 190-201. [https://doi.org/10.1016/S2212-5671\(15\)01100-4](https://doi.org/10.1016/S2212-5671(15)01100-4)

- Ghosh, A. (2017). How does banking sector globalization affect economic growth? *International Review of Economics & Finance*, 48, 83-97. <https://doi.org/10.1016/j.iref.2016.11.011>
- Graham, J. R., Harvey, C. R. & Rajgopal, S. (2005). The economic implications of corporate financial reporting. *Journal of Accounting and Economics*, 40, 3-73. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2005.01.002>
- Gull, A., Nekhili, M., Nagati, H. & Chtioui, T. (2018). Beyond gender diversity: How specific attributes of female directors affect earnings management. *The British Accounting Review*, 50(3), 255-274. <http://dx.doi.org/10.1016/j.bar.2017.09.001>
- Hahn, J., Ham, J. C. & Moon, H.R. (2011). The Hausman test and weak instruments. *Journal of Econometrics*, 160(2), 289-299. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2010.09.009>
- Hausman, J. A. (1978). Specification tests in econometrics. *Journal of Econometrica*, 46(6), 1251-1271. <https://doi.org/10.2307/1913827>
- Healy, P.M. (1985). The effect of bonus schemes on accounting decisions. - *Journal of Accounting and Economics*, 7, 85-107.
- Healy, P.M. & Wahlen, J.M. (1999). A Review of the Earnings Management Literature and Its Implications for Standard Setting. *Accounting Horizons*, 13(4), 365-383. <https://doi.org/10.2308/acch.1999.13.4.365>
- Hermalin, B. E. & Weisbach, M. S. (2003). Boards of directors as an endogenously determined institution: A survey of the economic literature. *Economic Policy Review*, 9(1), 7-26.
- Hoel, M. (2008). The quota story: Five years of change in Norway. Women on corporate boards of directors: International research and practice, 79-87. <https://doi.org/10.4337/9781848445192.00016>
- Hofstede, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations across Nations*, SAGE Publications, Thousand Oaks, CA.
- Hofstede Insights*. "Motivational Insights - Achievement and Success.". <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison-tool> , 22.03.2024
- Holton, V. (1995). Corporate governance report surveying the situation for women directors in the UK. *Corporate Governance: An International Review*, 3, 102-107.
- Iatridis, G., Kadorinis, G. (2009). Earnings management and firm financial motives: A financial investigation of UK listed firms. *International Review of Financial Analysis* 18, 164-173.
- Jackson, S. E. (1992). Consequences of group composition for the interpersonal dynamics of strategic issue processing. *Advances in strategic management*, 8, 345-382.
- Jackson, S. E., May, K. E., & Whitney, K. (1995). Understanding the dynamics of diversity in decision making teams. *Team effectiveness and decision making in organizations*, 204-261.

- Jensen, M.C. and Meckling, W.H. (1976). Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- Kanagaretnam, K., Lim, C. Y., J Lobo, G. (2011). Effects of national culture on earnings quality of banks. *Journal of International Business Studies*, 42(6), 853-874. [Effects of national culture on earnings quality of banks on JSTOR](#)
- Kanter, R. M. (1977). Men and women of the corporation. New York: BasicBooks.
- Kothari, S.P., Leone, A.J. & Wasley, C.E. (2005). Performance matched discretionary accrual measures. *Journal of Accounting and Economics*, 39(1), 163-197
- Kouaib, A., Almulhim, A. (2019). Earnings manipulations and board's diversity: The moderating role of audit. *The Journal of High Technology Management Research*, 30(2). <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1047831019300185>
- Krishnan, G.V., Parsons, L.M. (2008). Getting to the bottom line: An exploration of gender and earnings quality. *Journal of Business Ethics*, 78(1–2), 65-76. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-006-9314-z>
- Lazzem, S. & Jilani, F. (2018). The impact of leverage on accrual-based earnings management: The case of listed French firms. *Research in International Business and Finance*, 44, 350-358. <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2017.07.103>
- Lenhard, J. (2006). Models and Statistical Inference: The Controversy between Fisher and Neyman-Pearson. *The British Journal for the Philosophy of Science*, 57(1), 69-91. <https://www.jstor.org/stable/3541653>
- Levine, R. (2004). The Corporate Governance of Banks: A Concise Discussion of Concepts and Evidence. World Bank Policy Research Working Paper No 3404. <https://doi.org/10.1596/1813-9450-3404>
- Lin, T.L., Liu, H.Y., Huang, C.J. and Chen, Y.C. (2018). Ownership structure, board gender diversity and charitable donation. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 18(4), 655-670.
- Liu, C. (2018). Are women greener? Corporate gender diversity and environmental violations. *Journal of Corporate Finance*, 52, 118-142. <https://doi.org/10.1016/j.jcorpfin.2018.08.004>
- Lückerath-Rovers, M. (2013). Women on boards and firm performance. *Journal of Management & Governance*, 17(2), 491–509. <https://doi.org/10.1007/s10997-011-9186-1>
- Maier, S. (2005). How global is good corporate governance. *London: Ethical Investment Research Services*, 1-20.
- Main, B. G. M., Bruce, A., Buck, T. (1996). Total Board Remuneration and Company Performance. *The Economic Journal*, 106(439), 1627-1644. <https://www.jstor.org/stable/2235204>

- Maznevski, M. L. (1994). Understanding our differences: Performance in decision-making groups with diverse members. *Human Relations*, 47(5), 531-552.
<https://doi.org/10.1177/001872679404700504>
- Mateos de Cabo, R., Gimeno, R. & Nieto M.J. (2011). Gender Diversity on European Banks' Boards of Directors. *Journal of Business Ethics*, 109, 145–162 (2012).
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-011-1112-6>
- Mather, P., Ranasinghe, D. & Unda, L.A. (2021). Are gender diverse boards more cautious? The impact of board gender diversity on sentiment in earnings press releases. *Journal of Contemporary Accounting & Economics*, 17(3).
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1815566921000369#s0075>
- Nadeem, M., De Silva, T.A., Gan, C. & Zaman R. (2017) Boardroom gender diversity and intellectual capital efficiency: Evidence from China. *Journal of Pacific Accounting Review*, 29(4), 590-615. <https://www.doi.org/10.1108/par-08-2016-0080>
- Nissim, D. (2021). Earnings Quality, Fundamental Analysis and Valuation. Columbia Business School Research Paper.
<https://ssrn.com/abstract=3794378>; <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3794378>
- O'Dwyer, B. (2002). Managerial perceptions of corporate social disclosure: an Irish stories. *Journal of Accounting, Auditing & Accountability*, 15(3), 406-436.
- Orazalin, N. (2020). Board gender diversity, corporate governance, and earnings management: Evidence from an emerging market. *Journal of Gender in Management*, 35(1), 37-60.
<https://doi.org/10.1108/GM-03-2018-0027>
- Palvia, A., Vähämaa, E., Vähämaa, S. (2014). Are Female CEOs and Chairwomen More Conservative and Risk Averse? Evidence from the Banking Industry During the Financial Crisis. *Journal of Business Ethics*, 131, 577–594.
<https://link.springer.com/article/10.1007/s10551-014-2288-3>
- Rao, K. & Tilt, C. (2016). Board Composition and Corporate Social Responsibility: The Role of Diversity, Gender, Strategy and Decision Making. *Journal of Business Ethics*, 138, 327–347. <https://doi.org/10.1007/s10551-015-2613-5>
- Rogish, A., Shemluck, N., Hazuria, S., Danielecki, P. (2022). Advancing more women leaders in financial services: A global report. *Deloitte Insights Magazine*, 31.
<https://www2.deloitte.com/xe/en/insights/industry/financial-services/gender-diversity-in-global-financial-services.html>
- Ronen, J., & Yaari, V. (2008). EARNINGS MANAGEMENT: Emerging Insights in Theory, Practice, and Research. Springer Science+Business Media, Inc.
<http://dx.doi.org/10.1007/978-0-387-25771-6>
- Sackett, P. R., DuBois, C. L. Z., & Noe, A. W. (1991). Tokenism in performance evaluation: The effects of work group representation on male-female and white-black differences in performance ratings. *Journal of Applied Psychology*, 76, 63-267.

- Saona, P., Muro, L., San Martín, P. & McWay, R. (2023). Do board gender diversity and remuneration impact earnings quality? Evidence from Spanish firms. *Journal of Gender in Management*, 39(1), 18-51.
- Shen, C.-H., Chih, H.-L. (2005). Investor protection, prospect theory, and earnings management: An International comparison of the banking industry. - *Journal of Banking & Finance*, 29(10), 2675-2697. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2004.10.004>
- Smith, N., Smith, V. & Verner, M. (2006). Do women in top management affect firm performance? A panel study of 2500 Danish firms. *Journal of Productivity and Performance Management*, 55(7), 569 – 593.
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/17410400610702160/full/html>
- Sun, L., Rath, S. (2008). Fundamental Determinants, Opportunistic Behavior and Signaling Mechanism: An Integration of Earnings Management Perspectives. *International Review of Business Research Papers*, 4, 406-420.
https://www.researchgate.net/publication/265060401_Fundamental_Determinants_Opportunistic_Behavior_and_Signaling_Mechanism_An_Integration_of_Earnings_Management_Perspectives
- Stanton, J.M. (2001). Galton, Pearson, and the Peas: A Brief History of Linear Regression for Statistics Instructors. *Journal of Statistics Education*, 9(3).
<https://doi.org/10.1080/10691898.2001.11910537>
- Statista Research Department. Number of FDIC-insured commercial banks in the United States from 2000 to 2022 <https://www.statista.com/statistics/184536/number-of-fdic-insured-us-commercial-bank-institutions/> , 28.12.2023
- Strøm, R.O., D'Espallier, B., Mersland, R. (2014). Female leadership, performance, and governance in microfinance institutions. *Journal of Banking & Finance*, 42, 60 - 75.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378426614000284>
- Zang, A.Y. (2012). Evidence on the Trade-Off between Real Activities Manipulation and Accrual-Based Earnings Management. *The Accounting Review*, 87(2), 675-703.
<https://doi.org/10.2308/accr-10196>
- Tapver, T., Laidroo, L. & Gurvits-Suits N.A. (2020). Banks' CSR reporting – Do women have a say? *Journal of Corporate Governance*, 20(4), 639-651.
[Banks' CSR reporting – Do women have a say? | Emerald Insight](https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JCG-03-2020-0011/full/html)
- Terry D. Warfield, Thomas J. Linsmeier (1992). Tax Planning, Earnings Management, and the Differential Information Content of Bank Earnings Components. *The Accounting Review*, 67(3), 546-562. <https://www.jstor.org/stable/247977>
- Tsui, A. S., Egan, T. D., & O'Reilly, C. A. (1992). Being different: Relational demography and organizational attachment. *Administrative Science Quarterly*, 37, 549-579.
- United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division. Geographic Regions. <https://unstats.un.org/unsd/methodology/m49/>, 09.04.2024

- Van der Walt, N., & Ingley, C. B. (2003). Board dynamics and the influence of professional background, gender and ethnic diversity of directors. *Corporate Governance: An International Review*, 11(3), 218-234.
- Venturelli, V., Pedrazzoli, A., Pennetta, D. & Gualandri, E. (2024). Pinkwashing in the banking industry: The relevance of board characteristics. *Research in International Business and Finance*, 67(Part B). <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2023.102111>
- Visser, M. (2011). Advancing gender equality in economic decision-making. Paper presented at the conference on equality between women and men (European Commission, Brussels).
- Walker, M (2013). How far can we trust earnings numbers? What research tells us about earnings management. - *Accounting and Business Research*, 43(4), 445-481.
- World Economic Forum*. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Annual_Report_2019_2020.pdf, 14.04.2024.
- Yaşar, A. & Yalçın, N. (2024). The effect of the COVID-19 pandemic on accrual-based earnings management: Evidence from four most affected European countries. *Heliyon* 10(8), 2024. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e29890>
- Ye, K., Zhang, R., Rezaee, Z. (2010). Does top executive gender diversity affect earnings quality? A large sample analysis of Chinese listed firms. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting* 26(1), 47–54. <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2010.02.008>

LISAD

Lisa 1. Vaatluste arv ja osakaal riikide ning regioonide lõikes

Regioon	Naissoost nõukoguliikmetega pankade arv	Pankade arv	Riikide arv regioonis	Naisliikmetega pankade osakaal kõikidest pankadest (100%)	Pankade osakaal kogu valimi regioonidest
Aafrika	5	6	3	83%	1.4%
Aasia ja Vaikne ookean	79	126	22	63%	29.4%
Ameerika	200	234	10	85%	54.5%
Euroopa	59	63	21	94%	14.7%
Üldkokkuvõte	343	429	56	80%	100,00%

Allikas: autori koostatud

Lisa 2. Maskuliinsuse ja feminiinsuse m  dik regiooniti, riigiti

Regioon / Riik	Pankade arv	Hofstede m��dik
Aafrika regioon		
Morocco	1	53
Nigeria	1	60
South Africa	4	63
Aasia ja Vaikse ookeani regioon		
Australia	6	61
Bahrain	1	-
China	22	66
Hong Kong	3	57
India	11	56
Indonesia	6	46
Israel	4	47
Japan	22	95
Jordan	1	45
South Korea	1	39
Kuwait	1	40
Malaysia	8	50
New Zealand	1	58
Oman	3	-
Pakistan	3	50
Philippines	4	64
Qatar	5	55
Saudi Arabia	2	43
Singapore	3	48
Taiwan	9	45
Thailand	6	34
United Arab Emirates	4	52
Ameerika regioon		
Argentina	5	56
Bermuda	1	-
Brazil	5	49
Canada	7	52
Chile	5	28
Colombia	2	64
Mexico	1	69
Peru	1	42
Puerto Rico	2	56
United States of America	205	62

Lisa 2. Maskuliinsuse ja feminiinsuse mõõdik regiooniti, riigiti (järg)

Regioon / Riik	Pankade arv	Hofstede mõõdik
Euroopa regioon		
Austria	3	79
Belgium	2	54
Czech Republic	1	57
Cyprus	1	-
Denmark	3	16
Finland	1	26
France	1	43
Germany	1	66
Greece	2	57
Hungary	1	88
Ireland	3	68
Italy	8	70
Netherlands	2	14
Norway	1	8
Poland	5	64
Portugal	1	31
Spain	5	42
Sweden	3	5
Switzerland	2	70
Turkey	7	45
United Kingdom	10	66

Allikas: autori koostatud

Märkus: 0-49 on feminiinne riik, 50-100 on maskuliinne riik

Lisa 3. Naissoost nõukogu liikmete arvu ülevaade pankades riigiti

	Vähemalt 1 naissoost nõukogu liige	Vähemalt 3 naissoost nõukogu liiget
Riik	Pankade arv	Pankade arv
Argentina	2	0
Australia	6	2
Austria	3	2
Belgium	2	2
Bermuda	1	1
Brazil	4	0
Canada	7	7
Chile	3	0
China	16	1
Colombia	1	0
Czech Republic	1	0
Cyprus	1	0
Denmark	3	2
Finland	1	1
France	1	1
Germany	1	1
Greece	2	0
Hong Kong	3	1
Hungary	1	0
India	9	0
Indonesia	1	0
Ireland	3	2
Israel	4	2
Italy	8	6
Japan	11	1
Malaysia	7	1
Mexico	1	0
Netherlands	2	0
New Zealand	1	0
Nigeria	1	0
Norway	1	1
Oman	1	0
Pakistan	2	0
Peru	1	0
Philippines	3	1
Poland	4	0
Portugal	1	1

Lisa 3. Naissoost nõukogu liikmete arvu ülevaade pankades riigiti (järg)

	Vähemalt 1 naissoost nõukogu liige	Vähemalt 3 naissoost nõukogu liiget
Riik	Pankade arv	Pankade arv
Puerto Rico	1	0
Singapore	2	0
South Africa	4	3
Spain	5	4
Sweden	3	3
Switzerland	2	1
Taiwan	6	3
Thailand	6	2
Turkey	6	1
United Arab Emirates	1	0
United Kingdom	8	6
United States of America	179	38
Kokku	343	97

Allikas: autori koostatud

Lisa 4. Kirjeldava statistika tulemused

Aafrika regiooni kirjeldav statistika					
Muutuja	keskmine	mediaan	standardhälve	miinimum	maksimum
EQI	53,778	53,5	23,45	0	99
FOB	22,616	25	11,998	0	37,5
BS	14,333	15	3,0613	6	18
ROA	3,1694	2	2,309	0,5	7,8
TA	17,481	17,95	1,1014	15,6	18,9
Aasia ja Vaikse ookeani regiooni kirjeldav statistika					
Muutuja	keskmine	mediaan	standardhälve	miinimum	maksimum
EQI	43,161	43	24,218	0	99
FOB	14,902	13,333	12,582	0	69,231
BS	11,563	11	3,257	3	24
ROA	1,164	1,1	0,864	-4,7	4,4
TA	18,524	18,4	1,507	14,8	22,4
Ameerika regiooni kirjeldav statistika					
Muutuja	keskmine	mediaan	standardhälve	miinimum	maksimum
EQI	46,855	47	22,363	0	100
FOB	19,275	18,182	11,25	0	60
BS	11,498	11	4,006	5	119
ROA	1,509	1,4	1,157	-4,1	17,4
TA	15,752	15,5	1,843	0	22
Euroopa regiooni kirjeldav statistika					
Muutuja	keskmine	mediaan	standardhälve	miinimum	maksimum
EQI	39,54	40	22,901	0	96
FOB	31,458	33,333	12,946	0	62,5
BS	12,394	12	3,522	4	28
ROA	1,0984	0,8	1,746	-3,3	18,7
TA	18,539	18,2	1,507	14,9	21,7
Maskuliinsete regioonide kirjeldav statistika					
Muutuja	keskmine	mediaan	standardhälve	miinimum	maksimum
EQI	44,957	45	23,344	0	100
FOB	19,688	18,182	12,393	0	69,231
BS	11,751	12	3,841	3	119
ROA	1,343	1,3	1,057	-4,7	18,7
TA	16,73	16,4	2,235	0	22,4

Lisa 4. Kirjeldava statistika tulemused (järg)

Feminiinsete regioonide kirjeldav statistika					
Muutuja	keskmine	mediaan	standardhälve	miinimum	maksimum
EQI	43,426	43	22,22	0	99
FOB	20,899	18,182	15,66	0	61,538
BS	11,502	11	3,302	5	28
ROA	1,544	1,05	1,953	-3,1	17,4
TA	18,477	18,3	1,128	15,7	21,3

Allikas: autori koostatud

Lisa 5. Kasumi kvaliteedi keskmised skoorid riigiti perioodil 2017-2022

Riigid aastatel	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aasia ja Vaikse ookeani regioon						
Australia	39	37	31	48	54	34
Bahrain	61	80	63	62	30	78
China	20	26	22	30	25	36
Hong Kong	62	63	40	58	45	53
India	58	12	25	38	58	33
Indonesia	54	43	45	79	71	59
Israel	40	30	45	39	40	42
Japan	49	46	38	45	51	53
Jordan	41	76	80	45	24	48
South Korea	22	6	23	15	30	37
Kuwait	51	75	3	1	10	68
Malaysia	52	44	43	61	60	39
New Zealand	19	28	35	33	9	10
Oman	37	50	49	34	55	34
Pakistan	37	37	70	75	47	32
Philippines	31	41	33	64	63	39
Qatar	50	55	48	28	36	77
Saudi Arabia	78	81	77	58	59	55
Singapore	35	44	68	73	50	61
Taiwan	37	36	40	31	44	48
Thailand	58	54	54	54	48	48
United Arab Emirates	63	64	41	42	58	85
Ameerika regioon						
Argentina	18	64	44	56	32	31
Bermuda	74	95	67	52	54	87
Brazil	48	39	62	49	35	56
Canada	39	28	23	37	35	31
Chile	31	21	27	19	21	34
Colombia	39	47	6	39	27	23
Mexico	0	23	56	46	43	88
Peru	76	81	47	18	64	81
Puerto Rico	73	57	57	36	59	82
United States of America	44	51	50	36	50	57
Aafrika regioon						
Morocco	42	57	31	24	0	61
Nigeria	83	99	81	80	79	0
South Africa	58	51	59	42	54	60

Lisa 5. Kasumi kvaliteedi keskmised skoorid riigiti perioodil 2017-2022 (järg)

Riigid aastatel	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Euroopa regioon						
Austria	38	40	31	44	40	35
Belgium	49	48	63	40	31	76
Czech Republic	32	58	45	40	34	25
Cyprus	53	49	21	16	33	65
Denmark	44	29	10	22	14	52
Finland	48	23	16	38	45	56
France	33	13	21	40	33	62
Germany	48	3	10	40	7	58
Greece	20	28	26	63	55	37
Hungary	68	46	60	57	75	55
Ireland	41	56	31	50	53	47
Italy	53	36	30	39	20	40
Netherlands	43	32	47	65	33	24
Norway	24	43	30	57	49	34
Poland	62	61	27	37	56	56
Portugal	15	75	21	61	46	37
Spain	52	42	19	54	45	31
Sweden	46	42	24	59	42	23
Switzerland	41	33	38	54	36	29
Turkey	41	51	44	36	35	47
United Kingdom	24	33	23	42	44	40
Kokku	43	46	43	40	46	51

Allikas: Gretl; autori koostatud

Lisa 6. Lihtlitsents

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks¹

Mina, Katrin Peterbert,

1. Annan Tallinna Tehnikaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose „NOTEERITUD KOMMERTSPANKADE KASUMI KVALITEEDI SEOS NAISTE OSAKAALUGA NÕUKOGUS“,

mille juhendaja on Laivi Laidroo,

1.1 reprodutseerimiseks lõputöö säilitamise ja elektroonse avaldamise eesmärgil, sh Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogusse lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2 üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tallinna Tehnikaülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli raamatukogu digikogu kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. Olen teadlik, et käesoleva lihtlitsentsi punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest ning muudest õigusaktidest tulenevaid õigusi.

07. mai 2024 (kuupäev)

¹ Lihtlitsents ei kehti juurdepääsupiirangu kehtivuse ajal vastavalt üliõpilase taotlusele lõputööle juurdepääsupiirangu kehtestamiseks, mis on allkirjastatud teaduskonna dekaani poolt, välja arvatud ülikooli õigus lõputööd reprodutseerida üksnes säilitamise eesmärgil. Kui lõputöö on loonud kaks või enam isikut oma ühise loomingulise tegevusega ning lõputöö kaas- või ühisautor(id) ei ole andnud lõputööd kaitsvale üliõpilasele kindlaksmääratud tähtjaks nõusolekut lõputöö reprodutseerimiseks ja avalikustamiseks vastavalt lihtlitsentsi punktidele 1.1. ja 1.2, siis lihtlitsents nimetatud tähtaja jooksul ei kehti.